

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 7 JULI 1918.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

En vildmarkens borne diktare.

För Idun af Gustaf Erlandsson.

Adolf Johansson och hans bok

"De röda hufvudena".

FÖRFATTAREN ADOLF JOHANSSON I SITT HEM I OSKARSHAMN.

Foto för Idun af Atelier Lux.

ADOLF JOHANSSON, DEN UNGE FÖRFATTAREN till De röda hufvudena, är ju inte längre någon undanskjuten personlighet, om också Adolf Johansson i sitt dagliga lif är för det stora flertalet så godt som fullständigt obekant. Man känner honom från hans böcker, diktsamlingen Varselnätter och Gryningsvägar och framför allt från hans senaste arbete, vildmarks- och släkthistorien, De röda hufvudena, som i ett slag gjorde honom ryktbar.

Han är född i Oskarshamn i september 1889 och son till advokaten A. F. Johansson därstädes. Och han är, som han själf älskar att uttrycka sig, af "svensk-finsk-tysk kaliber". Så till vida nämligen att modern, som afllidit, var af tysk härkomst, medan faderlinjen går tillbaka till Nord-Sverige och Finland. Adolf Johansson aflade studentexamen i Kalmar 1911 och har sedan verkat som publicist i sin hemstad. Som litterärt producerande framträdde han 1915 med diktsamlingen Varselnätter och Gryningsvägar på Bonnierska förlaget. En stor del af dessa dikter tillkom redan under gymnasiståren och behandlar ju hufvudsakligast allsköns skrock i det skogiga Döderhult, därifrån han för öfrigt torde hämtat sina flesta motiv på jakt- och fisketurer, under hvilka brodern, skalden Gustaf Johansson, varit hans oskiljaktige följeslagare — något som i sin tur förklarar den slående likheten mellan dessa bröders första böcker, "Varselnätterna" och "Jägarvisorna". Ett helt fristående exempel på denna brödernas konstnärliga gemenskap torde här vara på sin plats. Under gymnasistiden i Kalmar hyrde bröderna en dublett vid Fiskaregatan. Det var en stilla söndagseftermiddag på förvintern med ett sådant där äknordiskt snöfall med stora, singlande flingor. Bröderna sutto inne i hvar sitt rum sysselsatta med rengöring af bössorna. Så med ens skar klockornas klang från domkyrkan genom tystnaden. Först sakta liksom trefvande, sedan mäktigt brusande klungo tonerna — bing bång, bing bång — den eviga, vemodfulla klocksången om förgängelse och död. Brödernas arbete stannade af. Båda sutto orörliga, lyssnande, så lades bössorna åt sidan och båda sökte sig till skrifbordet. Efter någon timme kom Gustaf in till Adolf.

— Du Adolf, jag har skrivit en dikt.

— Ah, kors, det har jag också!

Dikterna lästes upp och båda voro slående lika hvad innehåll som meter beträffar. Vinterdagens vemodfulla stämning, ytterligare förhöjd genom klockornas gråmilda sång,

Riddare Ulfs löfte.

JAG DRISTADE TALA, ÅT HERRANOM LOFVA
hans tempel sju gyllene stakar och ljus.
I ångest jag talade. — Glimmar min gåfva.
ej ännu till ångslan och lust i mitt hus?

När murbräckor gingo och pilskurar stänkte,
jag edfäste löftet och band mina ord.
Så köpte jag lif och klenoden, som blänkte
med fager och dårande glans på mitt bord.

Nu sofver all jorden och måndimor bölja
kring kalkhvita murkrön, där kajorna bo.
— Hvar vill jag mig dölja? — Som vålnader följa
mig ederna, brulna lik löfte och tro.

Jag drifver dem undan med dryckjöm och gille
och Hämnarens ljus stråla högst i min sal.
Men mörksint jag drömmer, när glamma jag ville,
att templet jag störtar från kor till portal.

Hvi frälste du, Herre, mitt lif utaf många
mot gäld, som min lust skall förhålla ditt hus?
Tag själf dina ljus — eller ögat de fånga!
min meneds och mörkonalls gyllene ljus.
ADOLF JOHANSSON.

hur. Detta är också sant, men då var förhållandet helt nnorlunda. Jag minns med hvilken komisk förtviflan Adolf pekade på den ständigt växande manuskripthögen och gaf sig "jägarn på att ingen förläggare i världen skulle våga sig på utgifvandet". SjälF var han fullt öfvertygad om sitt arbetes konstnärliga värde, men han fruktade att bokens volym, och det pris boken eventuellt skulle komma att betinga, skulle afskräcka allmänheten och samtidigt naturligtvis en möjlig förläggare. Nåväl. Slutet på visan blef i alla fall att manuskriptet sändes till det Bonnierska förlaget.

Dels beroende på bristande tid och dels på grund af manuskriptets storlek blef det liggande orördt på förlaget under en månads tid. Under en semesterresa till Västergötland tog emellertid direktör Bonnier manuskriptet med. Vid ett samtal, som jag i dagarna haft med honom meddelade han i denna sak: "Genast jag läst boken blef jag mycket intresserad. Jag förstod att författaren var en absolut begåfning och skref så godt som omedelbart till honom, att jag var beredd att bli förläggare". Direktör Bonnier tillade: "Nu har boken kommit ut och den enastående lycka den gjort är allom bekant. Under hela min verksamhetstid som förläggare har aldrig hittills någon debutbok gått ut i en så stor upplaga eller slagit så fullkomligt igenom, som just De röda hufvudena, och jag tvekar ej att beteckna den som ett rekord."

Det har sagts af ett par kritici, att De röda hufvudena behandlar skogen i allmänhet tagen och ej anknyter sig till någon viss plats. I grund och botten torde dock detta påstående vara felaktigt. Adolf Johansson skildrar sin egen hembygd, Döderhults socken vid Kalmar sund, hvars nordliga delar ännu i stort sedt kunna betraktas som fullständig vildmark. Här stå segelgranarna, de risiga och vidskaggiga han diktar om, här tufar ugglan i blå kvällar och surrar nattskärren, "spinnkaringen", medan "staden" tycks ligga så oändligt fjärran. Adolf Johansson har vuxit fast vid de markerna. Född i en gammal jägarläkt fick han tidigt sina intressen riktade åt skogen, och jag har i godt minne hur han och brodern dag efter dag ströko åstad med bössan. Grundmotivet

i De röda hufvudena är hämtadt från hemstadens inträngande — låt vara i ytterst ringa skala — öfver de marker, som voro honom kära. Med detta "inträngande" får då i första hand förstås den norra stadsdelens med "de hvita, reveterade trähusen" uppkomst, som inte är många år gammal. Men den växande staden betog dock skogen något af dess karaktär. Villebrådet, som ju spelar en stor roll i denne diktares värld, blef allt fåtaligare och vägar korsade hvarandra, där obygdan förut legat orörd. Det är nog inte för djärft att påstå, att just Döderhultsån, som rinner genom norra stadsdelen, är bokens Forsfallsån. Ej heller torde den, som närmare känner Adolf Johansson, ha svårt att förstå hvem Emanuel Varg är, mannen med det ringlande eldormshåret.

De röda hufvudena ha till dags dato gått ut i sexton upplagor om tusen exemplar hvardera, ett ståtligt resultat, då boken ut-sändes af förlaget i slutet af fjolåret. På grund af den stora efterfrågan — hvarenda dag ingå till förlaget nya beställningar — är för närvarande adertonde tusendet under tryckning. Kontrakt ha emellertid afslutats äfven rörande öfversättningen. Så har Gyl-dendahlske Boghandel i Köpenhamn köpt öfversättningsrätten till danska och norska och uppdragit öfversättningen åt fru Astrid Eh-rencron-Kidde, rörande en holländsk upplaga har aftal sluits mellan författaren och fru professor D. Logerman van der Willigen i Haag och slutligen har fröken Mizi Franzos i Wien åtagit sig den tyska och österrikiska öfversättningen. Dessutom lära underhand-lingar rörande utgifning till engelska vara å bane.

Det är som synes en stor framgång som kommit den unge författaren till del, och man kunde väl tycka att all berömmelse bort utöfva ett visst inflytande på honom. Så har dock icke varit fallet. Kanske därför att Adolf Johansson hör till dem som helst be-hålla sitt inom sig. Hit hör också att han är en utpräglad "ensammänniska", som aldrig funnit och aldrig finner någon lockelse i säll-skapslivets fröjder. Jag förs säga det som gammal bekant och vän till honom, och enär jag sedan är tillbaka känt honom i hans personliga lif. Enkel och rättfram utan något onödigt krus, men med en naturlig värdighet, går han sin väg fram. Finkänslig, nästan till öfverdrift, i förening med en viss med-född stolthet reagerar han mot minsta sak, som han anser strida mot sin personliga åsikt. Många finnas nog, som sätta likhets-tecken mellan honom och original, men man behöfver nu för tiden strängt taget endast vara naturlig för att bli bärare af den titeln. Ett är dock visst: en man att lita på är Adolf Johansson, och som kamrat och vän är han hart när ouppskattlig. Hans intressen i sta-den äro ej många och sedan redaktionsar-betet för dagen är till ända torde man säk-rast träffa honom — inte i den vackra stads-parken eller där kamratlivet som bäst florerar — utan hemma, lutad öfver sina böcker eller rotande i herbriet, om inte bössan eller portören äro försvunna med honom. Ty näst litteraturen utgöres hans största intres-sen af jakten och botaniken, naturvetenska-pen öfver hufvud taget.

Och ändå, ty Adolf Johansson är en mång-frestande ande, som inte bara skrifver böcker, jagar och botaniserar, utan äfven är väl bevandrad i gastronomiens mysterier och snickeriets hemligheter — han har snickrat nästan alla sina möbler själf — har han tid öfrigt att ägna sig åt utöfvandet af ännu en

hade samtidigt inspirerat dem båda. — Hos Gustaf var det naturens färgring och det friska, starka i unga jägarnätter, som i första hand blef dikt, medan Adolf såg med en mera motvändig blick och fann i första hand det karaktäristiska hos den sällsamma ande, som sväfvade öfver "gammelgranarna" och gubbar i stugor och på stigar. Så blef han — om uttrycket får begagnas — en Döderhultare i vers. Båda bröderna, särskildt Adolf, hade skrivit folianter, innan de fram-trädde för allmänheten, folianter, som aldrig gjort bekantskap med trycksvärtan. Det har förunnats mig att taga del af Adolfs, hvad han själf tror, första skapelse från tioårs-åldern, en indianhistoria på några dryga hundratal sidor, samt ett rikt "illustrerat praktverk" på sina modiga hundra från fem-ton-sextonårsåldern, däri brödernas sago-lika jägarfärder åskådliggöras i bild och hexameter — ett arbete, som måste ha kräfft en ohygglig energi.

Energien är också ett mycket framträdande drag hos Adolf Johansson. Jag erinrar mig en historia från det förstnämnda skedet af författarens utveckling, som talar sitt tydliga språk härom.

Föräldrarna, hvilkas intresse för sönnernas skrifverier var mycket stort, hade en gång anordnat en pristäflan dem emellan på vers. På kvällen när prisutdelningen skulle äga rum voro familjens samtliga medlem-mar fulltaligt församlade, och täflingsskrif-terna lågo vederbörligen förseglade och på-skrifna framför fadern, som fungerade som prisdomare. Adolfs kuvert bröts först. Det var en jublande sång till det friska, äfven-tyrliga prärielivet, där den stolte siouxhöf-dingen med sin vajande fjäderbuske och blixtrande tomahawk sprängde fram öfver de ändlösa vidderna i spetsen för sina oför-vägna, dödsföraktande och tappra krigare. Det var en förfärlig massa verser med äm-net utfänjdt till det yttersta. Så kom turen till Gustaf. Äfven hans prestation var af an-märkningsvärd längd, men vid efterseende visade sig hans arbete bestå i en noggrann afskrift af — Tegnér's dikt Svea. Adolf er-höll första pris, en krona, för visad duglighet och energi, medan Gustaf fick nöja sig med andra pris, en chokladkaka, för visad slug-het.

Kom så 1917, då Adolf Johansson på hösten fick sin stora roman De röda hufvudena förlagd af Bonnier. Det var ett arbete, som tagit flera år i anspråk, så till vida, att det legat orördt i skrifbordet långa lider. Idén har vuxit fram så småningom och är i stort sedt hämtad rfån Döderhult, ehuru boken kanske verkar bra mycket Norrlandsskild-ring. Författaren har aldrig besökt Norrland. Lokalfärgen därifrån anser han sig ha fått genom sin far, hvilken för ett fyratiotal år sedan hade sin verksamhet förlagd därstä-des. Emellertid: år 1913 fullbordade han ett romanutkast "Kampen utan svärd", hvari idén till De röda hufvudena skymtar. De röda hufvudena påbörjades dock först 1915 och hvilade efter första delens fullbordan omkring ett år, hvarefter de båda sista af-delningarna skrefvos i slutet på 1916 och början af 1917. I maj samma år var allt klappadt och klart.

Men nu stack ett mörkt, hotande moln upp vid horisonten och kastade sin slagskugga öfver den unge författarens väg. Det var frågan om förläggare. Sedd i belysning af den storartade succés, som boken efter ut-gifvandet gjort, kan det tyckas, som om den-na fråga vore af tämligen underordnad na-

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45 Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. B, med julnr:r	Uppl. A, utan julnr:r	Uppl. C, praktuppl., med julnr:r
Helt år Kr. 10:50	Helt år Kr. 10:—	Helt år Kr. 14:—
1:a halfåret » 5:20	3 kvartal » 7:60	Half år Kr. 7:25
2:a halfåret » 5:80	Half år » 5:20	Half år » 3:75
Kvartal » 2:60	Kvartal » 2:60	Kvartal » 1:35
4:e kvartalet » 3:25	Månad » 1:—	Månad » 1:35

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text.	Utländska annonser:
40 öre å textside.	40 öre å textside, 45 öre
20 % förhöjning för	å textside, 20 % förh.
särskildt begärd plats.	för särsk. begärd plats.

konstgren, nämligen måleriet, ehuru han inte offentligt framträdde i denna sin egenskap. Men äfven här är det skogen som lockat honom att gripa penseln, och de motiv han trollat fram från ödemarkens sabbatsfrid, där det stora lugnet råder och årbrutna grannars fall markera tidens flykt äro bilder, som tjusa ögat och värma själen, ty man märker, att konstnären gifvit en del af sig själf — sin dyrkan af ensamheten — i de bilder han tecknat.

Och kanske, när allt kommer omkring, är det just det där — ensamvandringarna och hvad med dem förknippats, som gjort honom till hvad han är — en vildmarksskildrare af rang inom svensk berättarkonst.

Tyska kvinnor i krigets tjänst.

Från ammunitionsarbeterskan till fronthemssystemen.

Berlin, försommaren 1918.

KRIGET, SOM REVOLUTIONERAT HELA tillvaron, har som bekant också drifvit kvinnorna in på områden, hvilka den djärfvaste feminist ej kunnat eller velat drömma om. Dessa nya kvinnor sätta en mycket stark prägel på det dagliga lifvet i de krigförande länderna, och när en medborgare i "Neutralien" kommer utom sitt lyckliga lands gränser, blir just denna kvinnornas inmarsch på manliga arbetsfält ett af hans första och frappantaste intryck. Den som en längre tid vistats t. ex. i Tyskland har ju vant sig vid själfva faktum, men han måste dock fortfarande beundra det glada jämnmod, hvarmed kvinnorna här på alla områden bära sin ofta alltför tryckande arbetsbörd.

Det är emellertid icke om dessa kvinnliga arbetare "im Hinterlande", som Frida Schanz skrivit sin nyligen utkomna intressanta lilla bok "Frauenwerk im Kriege, Zwölf Kapitel über Frauenarbeit". Den handlar hufvudsakligen om dem af deras medsysstrar, som arbeta i mera direkt och omedelbar kontakt med kriget, — vare sig detta sker vid svarvarbänken i en vapenfabrik eller som "soldatmamma" i ett fronthem. I början af boken, som är skriven med varm entusiasm och fosterlandskärlek, introducerar oss författarinnan i en af de otaliga ammunitionsfabrikerna. Hennes första intryck är oväntadt vackert:

"Blåklintsblå blixflammar, gyllene eldhärdar, djuprödt glödande, väldiga järnstänger. Djupsvalt det stora rummet, genomglänt af järnhjulens och maskindelarnas matta metallgrå. Där stodo våra unga kvinnliga atleter i svartoljig byxdräkt, stramt raka eller spänstigt böjda, med hvarje muskel spänd, en anblick af kraft och styrka."

Från 6 till 6, minus en timmes middagsrast, passa de sina maskiner, mäta och kontrollera maskinarbetet. En maskin böjer de glödande järnstjälkarna mjuka som väldiga rabarberstjälkar, hvilka sedan förvandlas till fruktansvärda artilleriprojektiler, en annan förenar kulan med dess hylsa och utspyr de färdiga, blanka, elegant tillspetsade patronerna, en tredje placerar sirligt i hylsorna de små doserna af i grafit doldt sprängämne, hvilka bära i sig död och fördärf. På slaget 6 strömma två miljoner tyska kvinnor ur fabriken, hem till sina mödrar, hem till man och barn. Nästan lika många börja då natttjänstgöringen.

För att skydda arbeterskornas hälsa och

hindra olyckshändelser finnas en hel del sinnrika anordningar. Så fordras för att sätta särskildt farliga maskiner i gång häfstångstryck med båda händer. Detta för att det icke skall finnas någon "ledig hand", som i ett tanklöst ögonblick kan fastna i ett hjul och slitas af. Alla cirkelsågar och roterande maskindelar äro inkapslade i bleckhylsor, dammsugare och ventilatorer aflägsna damm och järnstoft för att arbeterskornas lungor ej skola förstöras. Arbetsdräkten är strängt ändamålsenlig. Intet hårstrå får titta fram under den fältåtsittande hvita skyddshufvan, för att ej maskinen eller elden skall fatta tag i detta hår. Vid eldfara har man blott att veckla upp lätt tillgängliga tjocka yllefiltar och kasta dem öfver en brinnande gestalt. Svetserskorna, kring hvilka det ständigt flyger gnistor och järnfilspån, ha glasögon, som också lämna skydd på sidorna. Och gelbgjuterskorna, som handtera sina smältdeglar i en ringdans af eldslågor, äro klädda i hvitgråa arbetskläder med en asbestduk hårdt bunden om håret.

"Systern i Herbesthal", heter ett annat kapitel, som skildrar det energiska arbete Rhenlandets döttrar prestera under Röda Korsets flagga vid fosterlandets västra tröskel. Före kriget var Herbesthal en liten oansenlig station vid tyskbelgiska gränsen, som den resande endast mindes därför att han där hade besväret att förtulla sitt pick och pack. Nu är rödakorsstationen i Herbesthal för soldaterna som dra i fält, det sista uppehållet i hemlandet, ett djupt andetag före kampen, för de hemvändande den första efterlängtlade skymten af fosterlandet. En väldig fältgrå flod böljar ut och in i Herbesthal, där fru Olga Eisler från Aachen och hennes unga medhjälperkor från Rhenlandets skilda delar sköta värdskapet. En gång befunno sig här inom den korta tiden af ett dygn 33,000 soldater. Här får en hvar ångande kaffe så mycket han vill, goda soppor i jätteskålar köras på små kärror ned till tågen af systerna, delas ut och fyllas på nytt, — naturligtvis gratis, åt de sjuka och sårade serveras kakao, och en väntsal bjuder på bekväma sängar, där utfröttade soldater kunna få sova ut. "Jag kommer från Somme. Jag är rätt trött". Det ligger en värld af betydelse i dessa enkla soldatord! Och i rödakorsstationens stora matsal finns präktig mat för hungriga fältgrå. Ty magasinerna i Herbesthal äro rikt fyllda, till stor del af Liebesgaben från skilda delar af Tyskland.

Systerns tjänstgöring är organiserad på följande sätt: De frivilliga hjälpkrafterna i Rhenlandet delades i åtta grupper, och hvarje grupp, som har en manlig och en kvinnlig ledare, är skyldig tjänstgöra en hel dag och en hel natt hvarje vecka — resan fram och åter ej inräknad. Det är en hederssak att utebli så litet som möjligt, utom vid sjukdomsfall, och systerns arbete är "ehrenamtlich", det är alltså oafflönadt och uppfattas som en kär plikt.

Till en utpost i motsatta ändan af Tyskland föres man i nästa kapitel, nämligen till soldathemmet I i Wilna, centralen för de ungefär hundra soldathem, som skapats af den tyska kristliga studentföreningen och nu spänner en kedja från Tuckum i Kurland till Mindre Asien. Här har pastor Humburg, hemmens generalstabschef, sitt hufvudkvarter, med hvilket 40 hem stå i telefonisk förbindelse, och här få systerna sin utbildning.

"Soldathemmet skall så vidt möjligt är ersätta hemmet för soldaterna i etapperna och vid fronten." Så lyder i korthet principen.

Och hemmet I, fordom en rysk adelsklubb, har väl omsatt principen i verklighet. Det är en stilla gemytlig ro öfver de stora rummen, där fältgrå läsa tidningar, skriva brev hem, spela domino eller schack eller låta sig väl smaka vid de blomstersmyckade borden. Husmodern och systerna i sina bländhvita hufvor äro outfröttligt verksamma för att ge soldaten den glimt af hemlif, som han så väl behöfver. Om det rent mekaniska arbetet får man ett begrepp, då man hör att de på en lördagskväll kunna göra i ordning 4—5,000 smörgåsar och servera tusentals portioner.

Medan kriget ännu rasade i Kurland, bodde i en grön barack i den gröna skogen vid floden Aa — grönt mot grönt till skydd mot flygarna — en ensam "Frontheimswester" bland de otaliga soldaterna. Hur det lilla fronthemmet kom till är en hel historia. Baracken kom färdig från Tyskland, pionärer yxade beredvilligt till köksmöbler, bänkar och bord af kurländskt virke, en minkorg blef papperskorg, en projektilhylsa stekpanna. Och så en vacker dag kunde den lilla soldatfristaden invigas med predikan, sång, blommor och kakor af länge hopsparadt mjöl.

Här skötte fronthemssystemen länge sin kräfvande post: hon delade husmoderligt ut "Stullen" med smör och korf åt matfriska soldater, spelade som god kamrat schack och dam med sina fältgrå, lärde personligen känna hvar och en af dem, uppmuntrade och tröstade de nedslagna och lagade goda rätter af de lifsmedel hon lyckades uppdrifva hos de lettiska fiskarna. Och mången soldat vid östfronten minns nog ännu många glada gemytliga stunder i den gröna baracken vid floden Aa.

Icke mindre ansträngande än systerns verksamhet är det arbete de kvinnliga konduktörerna på godstågen prestera. Sedan september 1916 ha cirka 90 gifta och ogifta kvinnor anställts vid godstågscentralen i Frankfurt o. O. De fara nu sina ofta 16 timmar långa sträckor, smörja hjulen, hjälpa till vid till- och fränkoppling af de väldiga vagnarna, som forsla u-båtar, luftskeppsdelar och ammunition. Af de fem konduktörerna på hvarje tåg äro tre kvinnor. Klädd i mörk jacka, höga stöflar och knäbyxor står "die Schaffnerin" i sitt höga bromsarskjul och handterar bromsen med den kraft och skicklighet, som sex veckors utbildning gett henne. I snö och hetta, dag och natt, ofta stelfrusen trots pälsen, ibland tvungen att vänta i timtal på infart till slutstationen. I lön ha de 100—120 Mark i månaden.

Ofvanstående rader ge en liten föreställning om innehållet i Frida Schanz' läsvärda bok. Men där finns också åtskilligt annat, lifliga bilder från sommarresor med Berlinbarn, som af Jugendfürsorge skickas ut på landet, interiörer från en berlinsk massbispisning, där 1,000 barn mättas på halfannan timme — detta är dock ett af de mindre köken med "bara" tjugu 600-literskittlar, — och ett kapitel om tyska klädkort och kortbyråer. Ej minst intressant är den afdelning, som är ägnad åt de baltiska kvinnorna. Man får här en inblick i de konflikter, som uppstodo mellan deras tyska sympatier och lojaliteten mot det nominella fosterlandet Ryssland, deras bekymmer för barnens uppfostran, då rysarna stängde de tyska skolorna, den döda stillheten, då det tyska språkförbudet kom, och slutligen, midt under deras egna lidanden och sorger, deras hänfifna och uppoffrande samaritjänst vid ryska och tyska sjukbäddar.

ELLEN RYDELIUS.

Sänd Edra

Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbelyger, Kud-dar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker -:- LUND.

Pröfva Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Helena Pegel.

Idun
Ett framsteg eller en återgång i kvinnofrågan.
För Idun af Ellen Key.

I SIN NYA BOK OM PAN-EROS — DER Keizer von Soana — har Gerhard Hauptmann nått den antika anda och stil utan hvilka den sexuella erotiken icke faller inom konstens område. Med statuarisk fasthet framträder den sköna unga kvinna, som för honom synes vara "den syriska gudinnan, som afföll från Gud för att helt skänka sig åt människan, åt mannen? — — Hon steg upp ur världens djup och steg förbi den spörjande — hon stiger och stiger i evighet som den i hvars händer himmel och helvete utan nåd äro antvordade."

Medan vi denna vår från många håll fått vittnesbörd om den beundran Hauptmanns mästerliga dikt väckt hos svenska manliga anmälare, har jag ej funnit någon, som ens synes ha märkt en svensk bok som på annat sätt vittnar om samma eviga makt.

En mycket originellare bok än någon hos oss på länge skrivit om "allbetvingaren" Eros. Boken är Helena Pegel. Hvilken svensk kunde skrivit den utom samme underlige Carl-August Bolander, som i Georg Vrede gör till hjälte en af de främlingar i lifvet, som på ett eller annat sätt gå under af den ödestyngd, som hvilat på enhvar, född med "en stjärna till hjärta". Han visar där den tragik, det innebär, för en man att varda människa i en värld, där just nu den karska manligheten hemför alla segrar.

Helena Pegel är en bok om den motsatta tragiken: den visar en kvinna, som nått den högsta utveckling för den mänskliga sidan af sin varelse, ja, nått längre än de flesta män, men dock icke mäktat döda kvinnan inom sig. Kvinnan, som förstar efter den lycka, de obetydligaste varelser kunna nå ifall de behaga männens ögon, men efter hvilken kvinnor förgäfves frånat, betydande kvinnor för hvilka själfva världsyktet endast blir "en smula buller omkring deras hjärta".

Detta rykte, för hvilket så många kalla, ärelystna kvinnor skulle ge sitt lif, hindrar ej en kvinna som Helena Pegel att ta sitt lif, emedan ett vanligt kvinnoöde — det att kunna väcka kärlek då hon älskar — för henne var en lifsfråga, af ödet besvarad med nej. Författaren har haft det oerhörda modet att af en åt hänet öfverlämnad typ — den "älskogskranka", fula, gamla flickan — dana ett gripande vittnesbörd om att erotiken kan lefva inom en kvinna äfven när hon hunnit ur ungdomsåren och fram till — professorsplats och Nobelpris! Att själens ensamhet icke blir upphäfd i något laboratorium, dess längtan att till sitt sanna väsen bli sedd och omsluten af en annan själ, icke blir stillad af vetenskapligt kamratlif, att en andlig eller samhällelig lifsuppgift ej ersätter lyckan genom kärleken — om dessa nu glömda sanningar vittnar Helena Pegels lif och död.

När jag lade bort boken, tänkte jag: "Då allt detta år 1896 uttalades af en mig närstående person, vållade det henne häska angrepp och smutsiga smädelser. Nu 1918 komma kvinnorna att tacka den författare, som med så mänsklig förståelse och så ömma händer visat det gapande såret i så många kvinnohjärtan." Jag gladdes åt denna förkunnelse af en, genom otaliga kvinnoöden uppenbarad erfarenhet: att ingen andlig skaparglädje, intet samhälleligt kall ger ersättning åt de af Eros förbisedda. En enda sådan finnes: personligt-mänskliga förhållanden, som möjliggöra, att en skatt af guld småningom ges ut som småmynt. He-

lena Pegel ägde icke denna ersättning, hon var främling inom sin mors värld som för hennes hjärta; hon behöfde icke lefva för att hjälpa, ty hon lämnar de sina det stora "Priset". I det afgörande ögonblicket ljuder ingen öm stämma: "du måste lefva, ty jag behöfver dig!" Hon kan tvärtom öfverlåta sig åt den lifsledans mörkkalla våg, som slukar henne innan hon funnit ett bevakande skäl att stanna i den tillvaro, som gaf henne en manlig framgång, hon aldrig drömt om, men intet för hennes utsvulna kvinnoväsen. Den som i ett sådant själstillstånd stilla bidar finner slutligen skäl — goda skäl — att utvärda. Men hon hade ej bidandets styrka.

Min förvåning blef stor när äfven kvinnorna teo om denna bok. Ja, icke blott teo: inom vissa ledande kvinnokretsar lär Helena Pegel ha blifvit ansedd som en underlig atavism, ett djupt återfall i det "enbart kvinnliga", detta stadium som nutidens, till full mänsklighet utvecklade kvinnor länge sedan lämnat bakom sig. En Helena Pegel fillhör, mena de, en öfvergångstyp, som lyckligtvis blir allt mindre vanlig. Den till full mänsklighet hunna nutidskvinnan står vida öfver henne, ty denna behöfver icke längre mannen för att nå sitt kvinnomänskliga väsens fulla harmoni.

Att detta slags kvinnor således lika lifet som männen — ehuru af motsatta skäl — visat något intresse för Helena Pegel, får icke nedslå författaren.

Denne har mycket att lära ifråga om framställningens konst. Särskildt bör han afstå från den onaturliga, men naturvetenskapliga ord och bilder öfverlastade samtalsföreläsningar, annars blir hans människoskildring icke verkligt öfvertygande. Båda hans böcker öfversvalla af hvad han i sin samlande och sjudande hjärna innesluter, men denna fullhet hämmar den gestaltskapande kraft han redan

Porträtt till

EN BEMÄRKT AFFÄRSMAN I ÖREBRO, grosshandlaren E. Äqvist, donerade på sin nyligen inträffade 50-årsdag ej mindre än 315,000 kronor till olika välgörande ändamål. Sålunda utgick till blygsamma fattiga i Örebro 10,000 kr., till studiestipendier vid stadens folkskolor 100,000 kr., till Skedevi kommun 10,000 kr., till Vingåkers kommun 10,000 kr., till Svenska baptistsamfundets inre mission 10,000 kr., till Svenska baptistpredikanternas pensionskassa 10,000 kr., till Örebro första baptistförsamling 10,000 kr., till samma församlings understöds-kassa 2,000 kr., till samma församlings sångkör 500 kr., till K. F. U. M. i Örebro 5,000 kr., till K. F. U. K. i Örebro 500 kr., till Hvita Bandet 1,000 kr., till fattiga skolbarns bespisning 2,000 kr., till frälsningsarméns slumverksamhet 2,000 kr., till Örebro stads sjuksköterskeförening 1,000 kr. samt till ej uppgifna ändamål 40,000 kr., summa 315,000 kr.

Donatorns bild här bredvid är reproducerad efter ett oljefärgs-porträtt af konstnären Edvard Berggren i Stockholm.

För några dagar sedan fyllde fru Stina Swarling, f. von Hofsten, 60 år. Hennes namn är förknippadt med den svenska trädgårdsodlingens framsteg bland vårt lands kvinnor, ty på nämnda område har hon verkat i en grad, som utan öfverdrift kan kallas banbrytande. Ända från tidiga barnår, då hon oförfrutet lekte trädgårdsmästarinna i föräldrahemmet i Värmland och fylls nu har hon genom årtionden af kärleksfull och kunskapsrik verksamhet och med en arbetsförmåga, som aldrig svikit i intensitet, gjort sin gärning, d. v. s. invigt de svenska kvinnorna i hortikulturens hemligheter. Sve-

Grosshandlaren E. Äqvist. Efter en oljemålning af Edvard Berggren.

Stina Swarling.

Sigrid Nordling.

dagskrönikan.

riges första kvinnliga trädgårdsskola var ett verk af fru S. och detta genombrott af hennes kallelse är skildradt i Idun nr 15 år 1900.

Fortfarande full af verksamhetsifer som hon är torde det äfven förunnas henne att under kommande år stå som en lysande representant för aktiv svensk kvinnokraft på ett arbetsfält, lika gagnande ur nyttighetssynpunkt som vackert ur estetisk.

I sitt femtiofemte år ingår den 6 juli gymnastikdirektören fröken Sigrid Nordling i Uppsala.

Redan vid aderton års ålder emottog fröken Nordling erbjudandet att verka såsom lärarinna vid ett af Uppsala stads högre elementarläroverk för flickor, hvarest hon i hög grad vann sina elevers sympatier. Efter några år lämnade dock fröken Nordling denna verksamhet och genomgick med högsta vitsord Gymnastiska centralinstitutet i Stockholm, där hon aflade gymnastikdirektörsexamen år 1891. Härefter har fröken Nordling med framstående skicklighet dels utöfvat privat praktik, dels varit anställd såsom gymnastiklärarinna vid en del af Uppsala stads läroanstalter, dels och tjänstgjort såsom sjukgymnast vid Akademiska sjukhuset i nämnda stad, hvilken sistnämnda befattning hon fortfarande sedan 10 år tillbaka innehar. Hennes patienter se i henne ej blott gymnasten som bibringar dem sin fysiska hjälp, utan jämväl kvinnan med det varma deltagande hjärtat. Också mötes hon på födelssdagen af tacksamma elever, patienters, anhörigas och vänners välönskningar. — Fröken N. är kusin till författaren Johan Nordling, Iduns förre redaktör.

IDUNS KOKBOK är den bästa kokbok för det svenska hemmet.

At
ELISABETH ÖSTMAN.

7:de upplagan nu utkommen.
Pris kr. 6: — inb.

Konstflifen Förening för hemslöjd och Konsthandtverk.

Försäljningslokaler: Gamla Högskolan - - - Göteborg.

Enarna. * Skiss af Ove Ekelund.

NU VAR DET ÖFVER, OCH DET KANDES skönt, tyckte Henningson. Allt, som föll ut-om ramen af den vanliga hvardagstafan, var honom motbjudande.

Men nu var det alltså undanstökadt. Prästen hade sagt sitt, de tre skoflarna mull hade fallit, kvinnorna hade gråtit den fillbörliga skvätten, och karlarna hade sett allvarliga och högtidliga ut. Och så hade de kastat ner sina blommor i gropen, dottern och han. Ett kors af violer och en stor bu-kett röda tulpaner. Till sist hade Henningson tagit af sig den höga, kanske inte fullt moderna hatten, och tackat alla dem, som med sin närvaro vid båren velat hedra minnet af hans döda hustru. Ty han visste, att det brukades så.

Allt hade varit som det skulle vara, som det var vanligt, och i enlighet med vedertagen sed. Grafölet hade han inte heller behöft skämmas för.

Det hade vankats två sorters soppa och fyra sorters soffel, förutom ostkakan och efferrätterna. Karlarna hade dessutom fått kumminbrännvin och fin punsch från stan, kvinnorna lemonad och enbärdricka. Och allesammans godt, starkt kaffe. Till sist hade prästen hållit en liten betraktelse.

Men redan dagen därpå drog Henningson omkring med sin fiskkärra i byn. Han var klädd i sina gamla, snusbruna kläder med skinnförkläde om lifvet. Kring halsen hade han en ny, brandröd silkeshalsduk. Den passade illa till sorgen förstås, men det tänkte han inte på. Han tyckte bara att den kläde honom.

Henningson var en stor, kraftig och bredaxlad karl. I sina unga dar hade han varit knekt. Nu gick han på sitt sjuttioförsta, men det syntes inte på honom. Håret började ju visserligen bli en smula tunt vid tinningarna, men det var ännu vackert nötrunt, ryggen var rak och blicken fortfarande en ynglings. Och än i denna dag kunde han lyfta upp en stor timmerstock på axeln och bära bort den. Det var ett kraftprof, som inte många af de yngre gjorde honom efter, och som heller aldrig upphörde att förvåna dem.

Henningson drog omkring med sin kärra, och kvinnorna i de små husen kring den hvita kyrkan köpte af hans fisk. Kanske litet vil-ligare än vanligt den närmaste tiden efter begrafningen, ty de ville ju gärna visa sig en smula vänliga mot honom. Det gick ingen nöd på honom, för all del, han hade nog pengar på kistbottnen, visste man. Men i alla fall: han var nyss blifven änkeman, och man förstod väl, hvad det ville säga.

När Henningsons gumma hade legat en månad i jorden, satte han in en annons i Stockholms-Tidningen. "Ordentligt fruntimmer sökes som hushållerska åt äldre änke-man på landet," stod det.

Henningson fick två svar. Det ena var ingenting att reflektera på, på det andra sv-erade han ja.

äger. Särskildt i Helena Pegel finnas många drag af fin iakttagelse. Äfven om vissa bland dessa torde vara ingifna af bio-grafien öfver en under 1880-talet världsbe-kant vetenskapskvinna, minskar detta icke värdet af den analys af ett slags vissa kvin-nosjälar, han i och genom Helena Pegel gifvit.

De, som i litteraturen söka det vägande icke endast det välgjorda, det allvarliga, icke endast det äfventyrliga, det uppenbarande, icke endast det underhållande, böra stanna vid C.-A. Bolanders böcker. Georg

Ove Ekelund.

En vecka efteråt lånade sig Henningson häst och vagn och for till stationen, två mil från byn. Han hade sina bästa kläder på sig. När han kom tillbaka, saft ett ungt, ljus-lätt fruntimmer, en stor och fyllig kvinna, bredvid honom på sätet, bakpå låg en väl-dig plåtkoffert fastsurrad.

I de små stugorna kring kyrkan blef det ett undrande och ett funderande. Hvad skulle Henningson med en hushållerska, han hade ju dottern? Inte tänkte han väl gifva om sig, gamla karlen?

Dottern undrade i tysthet detsamma. Hon kände sig tillbakasatt, men hon var en in-bunden natur, och nu slöt hon sig ännu mer inne i sitt skal.

Det var också ett alldeles för ungt frun-timmer för Henningson, tyckte man. Om det nu verkligen var så, att han gick i giftas-tankar, så skulle det ju bli ett alldeles be-fängdt för omaka par! Henningson med sina sjuttio — och så den här — ja, den här såg då inte ut att vara mer än på sin höjd tret-tiofem... Bara hälften så gammal som Hen-ningson! Det var för tokigt!

Men inom kort blef det känt, att Hen-ningson verkligen tänkte gifva om sig. En vacker dag hade han en slät guldring på fingret, och en likadan hade det nya frun-timret. Han talade också helt öppenbart om i byn, att han hade förlovat sig med henne.

Till dottern sade han ingenting om saken, hon fick inte ens veta, att han nu var för-lofvad. Henningson tyckte, att det borde hon väl förstå ändå. Han gick ur vägen för henne, det var som om han skämdes för henne. Dottern gick också ur vägen för det nya fruntimret och det nya fruntimret för henne. Alla gick ur vägen för hvarandra, och stämningen började bli en smula tryckt i Henningsons stuga. Luftten var laddad med något obehagligt, som pinade dem alla tre.

Vrede har fått glans och glöd af den eviga mannaviljan att förnya världen, att frälsa mänskligheten. Helena Pegel ä: den kvinnliga motbilden till detta evigt man-liga, hon uppenbarar såsom ännu urstark den väsentliga kvinnoviljan: att göra sina mest egentliga lifsmöjligheter till lif.

Boken har äfven ett andrahandsvärde, så-som bild ur de senaste årens Stockholmslif och tidsstämningar. Ur denna synpunkt har den troligen intresse äfven för ofvannämnda stora krets, den inom hvilken största nöjet af en bok består i att utleta "hvem som är

I byn ogillade man på det lifligaste Hen-ningsons förlofning. Man tyckte, att den kommit alldeles för tidigt efter grafölet. Den var värre än den röda halsduken, tyckte man. Och Henningsons fisk blef inte så begärlig som förut. Ofta hade han hälften kvar i kär-ran, när han drog den hemåt på kvällarna.

Och så blef det vår.

Mörten hoppade och silfverblänkte i den lilla vasskantade sjön nedanför kyrkan, björkarna kläddes i ljusgröna brudslöjor, flugsnapparna jagade hvarandra i de späda löfverken och byns gamla lade sig ned att dö. De gamla lade sig ned att dö, men na-turen och de unga människorna beredde sig till älskog och lek.

Henningson tänkte också gå till bröllop, ty han räknade sig ännu, trots sina sjuttio, till de unga.

En solvarm majmorgon med drifvande moln höll gästgifvarskjuksen framför Hen-ningsons stuga. Hästarna skrapade otåligt med hofvarna i sanden och kusken skyldrade med piskan.

Henningson gick in i stugan. Han hade den höga hatten och de bästa kläderna på sig, desamma, som han haft på hustruns begraf-ning.

— Nu är det färdigt! sade han.

Men dottern gick ut i köket för att slippa se. Henningson hade inte sagt ett ord till henne om hvart han skulle fara, eller om ändamålet med resan. Men hon hade förstått det ändå: prästen i stan, två mil från byn.

Det nya fruntimret kom ut på trappan. Också hon hade sina bästa kläder på sig, hon var hvitklädd med en liten lijekonvalj-bukett vid den fylliga barmen, och hon log strålände mot Henningson. Han hjälpte hen-ne upp i vagnen och klef själf efter. Och så rullade de bort genom bygatan.

Allt som de for fram, drogs gardinerna i de små stugorna åt sidan, och nyfikna an-sikten tittade ut mellan pelargonier och bloddroppar.

— Nu far Henningson till bröllop! mum-lade man bakom rutorna och skakade på hufvudena. En sån gammal stolle! Och dot-tern har han lämnat hemma!

Men Henningson saft rak och högtidlig och med händerna i knät bredvid det nya frun-timret. Inte med en min förrådde han, hvad han möjligen tänkte eller kände. Han saft alldeles stilla med blicken förlorad i den blå himlen.

Mot aftonen dagen därpå kom vagnen rullande tillbaka genom bygatan. Då var Henningson gift med det nya fruntimret, det kunde man tydligt se, ty nu hade hon två släta guldringar på fingret.

Dottern stod i köket och lagade mat. Hen-ningson gick ut till henne.

— Hädanefter skall du bädda i rummet både för Tilda och mig, sade han. Du får själf ligga i köket.

hvem". Men ömma hjärtan och seende ögon finnas äfven och för dessa är boken skrif-ven. De komma att med särskild vakenhet följa hvar ny bok af författaren till Sven-ska diktare, Georg Vrede och He-lena Pegel.

Den mig personligt obekante författaren synes mig vara en af de diktare, jag väntar på, de, som ej äro författare, utan endast människor, dem en pennfjäder fallit i han-den någonstädes uppe på vidderna.

Strand, Alvastra, juni 1918.

Frun på Ekebyholm.

Novell af ERNST HOGMAN.

(Forts. o. slut.)

MEN DÅ HON NÄSTA GÅNG RINGDE upp hans byrå för att fråga efter honom, möttes hon af det nedslående svaret, att han utsträckt resan till Göteborg och icke väntades hem på ännu några dagar. Meddelandet gjorde henne utom sig, nervös som hon var och ur stånd att längre bibehålla sitt tålmod. Hon brast ut i bitter gråt och kastade sig tillintetgjord ned på sängen. En isande känsla af öfvergifvenhet fick makt med henne, och tillika betogs hon af en vidskeplig förnimmelse att hon nu skulle straffas för något brott, angående hvars natur hennes pinade tankar ej kunde komma till klarhet. Det måste finnas någon för henne fördold afsikt i Torvalds förlängda bortovaro. Hon trodde ej längre på sanningen af någon tjänsteresa. Han ville måhända undvika henne, emedan hon tvärtemot hans önskan lämnat sin man och sitt hem för att bli hos honom.

Men när hon återvunnit besinningen, log hon åt sitt oförnuft. Torvald kunde ju ej veta hvad som inträffat, och när nu den stund komme, då hon finge anförtro honom sitt ödesafgörande steg, skulle han utan tvifvel förstå, att hon ej kunnat handla annorlunda.

Sin otålighet att få träffa honom förmådde hon dock ej bekämpa, utan reste följande dag ned till Göteborg, efter att ha gjort sig underrättad om hvilket hotell han bodde på.

Det har sagts och erfarenheten bevisar det otaliga gånger, att ingenling mäktar i så hög grad utveckla och förfina kvinnans känslolif som kärleken. Den begäftar henne med det själte sinnet, så att hon, i allt hvad hon tänker och gör, inriktar sig på att skapa den fullständigaste harmoni mellan sig och den älskade. Men å andra sidan kan den också aftrubba hennes förmåga af klokhets och behärskning och, om hon är mycket impulsiv, göra henne till föremål för den älskades missnöje och kritik.

Beslutet att resa efter Torvald var ett utslag af denna brist på klokhets. Utan tanke för annat än sin prekära ställning, som hon för öfrigt saknade nog skarp reflexion att rätt kunna öfverskåda, och helt i sin oros och otålighets våld, kom hon framstörtande för hans ögon, trängde in i hans praktiska bestyr och fordrade ögonblickligen hans hela deltagande och intresse.

Hon mötte honom i hotellvestibulen, då han trädde ut ur hisskorgen, på väg att begifva sig ut i staden. En bil väntade honom utanför hotellet. Han studsade och slirrade på henne med en min af yttersta häpnad.

"God dag, Torvald!" hälsade hon med låg stämma och flämtade som om hon sprungit.

"Du, Valfrid... hvad i all världen..."

"Ja, jag måste träffa dig nu genast... kunde inte vänta tills du kom hem."

Han tog henne med sig upp i bilen, och medan den rullade genom gatorna, berättade hon i korta, afbrutna satser hvad som inträffat. Under tiden fixerade hon Torvalds ansikte, som blef allt allvarsammare, nästan strängt.

Plötsligt stannade bilen utanför ett hus vid en af de större gatorna.

"Jag måste ur här och träffa en person," sade Torvald och beredde sig att stiga ned på gatan.

"Då väntar jag... Du dröjer väl inte så länge." Torvald rynkade pannan.

"Det vet jag inte. I hvilket fall som helst kan du inte sitta här i kylan... Jag ger chauffören order att köra dig hem till ditt hotell."

Valfrid hoppade blixtnabbt ur bilen.

"Det vill jag inte... jag går hellre och promenerar en timme... Då är du väl tillbaka, säg?"

Bilen rullade nedåt gatan, som låg tom och tyst i novembertöcknet.

Torvald betraktade Valfrid med ett missnöjdt uttryck, men då han märkte hur hennes ögon bräddades af tårar, tog han hennes hand och tryckte den sakta för att uppmuntra henne.

"Gå nu tillbaka till hotellet, käraste... Jag söker upp dig senare, då jag blir ledig... Och så äter vi middag tillsammans och diskuterar framtiden... Tycker du inte det blir bra?"

"Jo, Torvald, men säg att du inte är mycket ond på mig. Jag kunde omöjligt vara ensam, förstår du, efter hvad som händt."

"Mitt humör är ganska godt... det är allt hvad jag hinner säga dig för ögonblicket."

Därmed nickade han åt henne och försvann in i portens skymning.

Samma dags afton sutto de, efter intagen middag, i lärummet i det hotell, hvori Torvald bodde. De befunno sig ensamma därinne och kunde därför samtala ostörda. En tung stämning hade hvilat öfver deras påtu-man-hand redan vid dinen, oaktaf Torvalds sporadiska försök att skämta bort deras melankoli, och härinne i tystnaden sutto de tankspridda och rof för en beklämning, som växte med hvarje minut. De voro som två instrument, hvilka förut klingat samman i skönt tonande melodier, men nu blifvit förstämnda, oförmögna till annat än dissonanser.

Valfrids upprifna sinnessällstånd försvarade för Torvald möjligheten att få henne att förstå, hur komplicerad framtiden tedde sig för dem — komplicerad därför att han ingalunda hade beredt sig på ett äktenskap med henne ännu på ganska länge.

Och så tillkom detta att hon på ett i hans ögon alldeles meningslöst sätt rest efter honom, oförmodadt ramlat ned midt i hans arbete, då han behöfde hålla sina tankar klara och skarpa för att ej misslyckas i hvad han hade för händer. En känsla af ofrihet fick makt med honom, då han på morgonen mötte henne i hotellvestibulen, och den känslan blef han ej kvitt. Den plågade honom rent fysiskt, som om hans lemmar blifvit inpressade i en tvångströja. För första gången sedan deras bekantskap erfor han aggt emot henne, och han sökte förgäfvets bemantla sin ovilja.

Han sade till svar på hennes envist upprepade argument, att det i hvarje fall hade blifvit henne outhärdligt att längre stanna på Ekebyholm och att dit kärleken drifver en kvinna dit går hon, om det också brunne eldar eller öppnade sig bråddjup mellan henne och den älskade:

"Men, min vän, vi måste nog ta den här saken en smula praktiskt... För det första är inte din skilsmässa klar ännu — och för det andra bör vi inte gifva oss, så länge jag bara står vid grunden till det hus jag drömmar om att få bygga."

Hon frågade:

"Hvad är det för ett hus?"

Han svarade:

"Det är min stora uppgift, som ska ge mig namn och anseende som arkitekt... Som du kanske minns, har jag berört det ämnet förut, då vi talat om mina framtidsplaner."

Valfrid satt och stirrade ut i luften. Den spänning hon lefvat i de sista dagarna började nu vika för en apatisk känsla, hennes hopp och önskingar föllo till marken som torra löf inför Torvalds ord, hvilkas nyktra innebörd berörde henne som en ödeläggelse.

Blodet sköt upp som en våg i hennes ansikte.

— Det skall jag göra, svarade hon. För far svarar själf för sina handlingar. Men det vill jag säga, att jag kommer att kalla henne för fröken ända tills du talar om att ni är gifva!

Henningson fann ingenting att svara.

— Hva? Frö-? Hva? stammade han. Och därpå gjorde han helt om och gick hastigt ut.

När han tidigt morgonen därpå kom ut på farstubron, stod där två nyhuggna enar fastbundna, en på hvar sida. Den ena var stor och kraftig och blomstrande grön, den andra var mindre, gulnad och skruppen.

Henningson stod och såg på dem en lång stund. Till slut gick det upp ett ljus inom honom, och han rusade ut till dottern i köket.

— Är det du, som har satt dit enarna? frågade han häftigt.

— Det är det, svarade hon.

Henningson gaf henne en hvass blick:

— Ska det — ska det föreställa Tilda och jag det?

— Det ska det, sade dottern lugnt.

Henningson lade händerna på ryggen.

— Jaså, mumlade han, ja du har dina idéer...

Därmed vände han henne ryggen och gick in i rummet. Hans nya hustru stökade med några lårar uppe på vinden.

Henningson gick oroligt omkring i rummet, flyttade på en sak här och där, slätade ut vecket på en gardin. Han såg ut, som om han grubblade på någon underlig gåta.

Plötsligt rusade han ut på farstubron, ref ner enarna och bar ut dem på söpbacken. Det dög inte, att Tilda fick se dem!

Så gick han upp på vindskammaren.

— Hvart ska du hän? frågade hustrun med hufvudet långt nere i en lår.

— Kammarn, svarade Henningson och öppnade dörren. När han väl kommit in, låste han den omsorgsfullt bakom sig.

Han öppnade en stor klädkista och tog fram sin gamla uniform. Den var åtskilligt maläten, och på kragen hade det gula blifvit solkigt. Men mössan var nästan som ny och taglet i plymen ännu svart och glänsande.

Henningson krängde af sig rock, väst och byxor. Långsamt och högtidligt började han dra på sig den gamla uniformen, slätade ut vecken, jämkade och strök kärleksfullt med handen öfver det mörkblå klädet.

Mössan kunde han inte få att sitta nog väl. Han ruskade försiktigt på hufvudet, tryckte pröfvande ner den en hårsman längre i pannan, men det blef ändå inte bra. Besynnerligt! Hade den blifvit för liten? Till sist satt den som han ville, och han reste sig från stolen. Han rätade ryggen och spände ut bröstet. Så gick han fram till den lilla dammiga väggspegeln. Länge och granskande betraktade han sin bild i det fyrkantiga glaset. Det kom en belåten min i hans ansikte och han lefde upp i det förfluna. Trummor rördes, spel gick, dunk-dunk-dunk! trampade det af tusen marscherande fötter, och han lyckte sig växa, där han stod.

— Å i helsike heller, mumlade han.

Vår nya följetong.

I Iduns romanbibliotek börjar med detta nummer publiceringen af en svensk originalroman,

VENDELA VIDE

af SIGVARD GRIP,

hvilken genom sina litterära förtjänster, ej minst rörlig skildringskonst och naturlig stil, torde ha stora förutsättningar att intressera vår läsekrets.

"Du bryr dig inte om mig längre," sade hon med klanglös stämma, utan att se på honom. "Jag förstod det inte förut... men nu gör jag det."

"Däri misstar du dig... Skillnaden mellan min och din kärlek är bara den, att jag förbinder min med lifvets realiteter, under det din inte vill veta någonting om den nyktra verkligheten."

"Åh, Torvald — om du hade ett begrepp om i hvilken iskall verklighet jag lefvat fram mina bästa ungdomsår, så tror jag inte du skulle tala på det där sättet. För öfrigt borde du inte just nu vara så hemskt förståndig... Det är kanske mycket bra att du tänker så där grundligt på framtiden, men jag begär det inte... jag ser mycket hellre att du tänker på det närvarande och på mig."

"Min egen vän, du är aldrig ur mina tankar... men sannerligen jag väntade att få möta dig här i dag och af en sådan orsak som att du lämnat Ekebyholm för alltid... Du har skjutit alla mina varningar att vara försiktig åsido, och det tycker jag inte om. Vår ställning i den här saken är ganska ömtålig, inte minst därför att du som en sorts vedergällning för ditt förfelade äktenskap kastat hvarje hänsyn mot din man öfver bord. Du stod inte ut längre, säger du, och därför gick du, glad kanske att upptäckten af vårt förhållande fortare gaf dig anledning att bli kvitt ditt ok. Men det är just det där afslöjandet som inte behagar mig. Du kunde ha rest bort... rest utomlands på ett år eller två, under hvilken tid skilsmässan bort ske... och när sedan vår förbindelse blifvit en fait accompli, skulle ingen haft skäl att söka någon skandal bakom den."

Valfrids bleka kinder började antaga en röd skiftning, under det Torvald med allt bestämdare tonfall i rösten utvecklade sin mening för henne. Han hade sårat henne med sina förebråelser, och det affärsmässiga sätt, på hvilket han behandlade deras kärlek, väckte hennes harm, liksom ock hans rädsla för hvad han kallade skandal.

"Att du kan vara så feg," sade hon med lågande blick. "Det blir ju bara på mig skuggan faller... En man står ju alltid i solen, hvad som än händer."

"Det är inte af feghet jag önskar ha en tadelfri hustru."

"Torvald!" Stämman var nära att brytas af gråt, men hon behärskade sig med en våldsam ansträngning. "Hvad har jag då begått för en dålig handling i dina ögon... Min kärlek till dig är gränslös... Hur kunde jag annat än älska dig... Du kom in i mitt ödsliga lif som en solstrimma i ett mörkt, tillstängdt rum... du talade till mig med ditt hjärta... du var god och öm som jag alltid tänkt mig att en man skulle vara mot den kvinna han håller af — och så blef jag din, emedan jag måste det, och allt annat vardt så betydelselöst, som om det aldrig funnits till... Jag förstår inte hvad det är för ondt i detta... En gift kvinna! Ja, men det visste du ju... visste att mitt äktenskap endast var en skenförbindelse, som skulle marterat mig till döds, om den fortsatt längre... Det var ju uteslutande din kärlek, som kom mig att fullt inse det bittra och meningslösa i min tillvaro... Du höll ju af mig, längtade efter mig, kallade på mig... och jag kom... Och för det förebrår du mig nu. Det är nog sant att jag brustit i den där försiktigheten, som du är så mån om, men det beror sannolikt på, att jag är för ärlig och omöjligt kan blygas öfver min kärlek."

"Ja, min egen vän, jag känner ju dig tillräckligt för att veta ditt värde — men utåt, jag upprepar det, står våra aktier inte riktigt

förmånligt just nu... Den här plötsliga brytningen med din man..."

"Min man!" Valfrid skrattade bittert. "Tro du mig, Torvald, i det här ögonblicket kommer han inte längre ihåg att jag en gång funnits i hans hus."

"Nå, det är möjligt, men det finns andra, i hvilkas minne hela ditt lif på och utanför Ekebyholm står inprägladt så mycket djupare... Och så," Torvalds röst blef skarp och hans blick mulnade, "din... din fatala idé att hufvudstupa resa efter mig, sedan du lämnat ditt hem... Det är ju detsamma som att lägga vårt förhållande till åskådning för alla nyfikna och skandalhungriga människor. Inser du inte det?"

Valfrid stelnade till. Det låg någonting i Torvalds ord, som kränkte henne, och på samma gång fick hon en blixtnlik, rysande förnimmelse af att det var en för henne vildt främmande man, som talade — en känsla liknande den hon erfarit inför Erland, då han någon gång stod inför henne. Hon strök sig öfver pannan, mumlande:

"Du har kanske rätt."

"Icke något kanske... Jag har rätt, min vän."

Torvald började mekaniskt bläddra i ett engelskt månadsmagasin, som låg på bordet. Efter några ögonblick fortsatte han:

"Nu ska du lofva mig att du i morgon reser tillbaka till Stockholm och där inväntar min återkomst. Här kan du omöjligt stanna."

"Åh, förbjud mig inte det... älskade Torvald!... Jag bedyrar... jag ska inte vara dig i vägen... Du ska inte behöfva se mig annat än när du själf vill... Bara jag får vistas på samma plats som du."

Men han ställde sig obeveklig. Hans vedervilja att längre dryfta samma ämne gjorde honom smått hänsynslös. Hade han gifvit sig tid att noggrannt inventera sina känslor, skulle han funnit, att hans förälskelse aldrig gått honom riktigt i blodet, inte ens när Valfrid Brates personlighet sysselsatt honom som starkast. Det var det för honom nya och sinnesbefagande i ett kvinnligt umgänge, som kommit honom att till en tid tro sig vara verkligt kär. Men när deras förhållande fått något af vana och hvardagsprägel, började reflexionen helt omärkligt arbeta i hans hjärna, och uppe på sin arkitektbyrå hade han mera än en gång öfverraskat sig med att bli förströdd midt i arbetet; då sväfvade hans tankes fåglar i låg flykt öfver ängder, där tvillets och missmodets föcken rufvade, då hviskade egoismen till honom med en röst, som han väl kände, att han skulle betänka sig två gånger, innan han tog på sina skuldror den pliktbörd, som förbindelsen med en kvinna måste medföra. Till den rösten sällade sig snart en annan: äregirighetens, skaparifverns, som sade honom, att han ej borde äfventyra sitt kall för en tillfällig lidelses skull.

Och det var äfven nu samma röst som lade honom orden i munnen och gjorde dem så bittra för Valfrid att lyssna till.

Lyckligtvis inträdde ett par hotellgäster i läsrummet och afbröt deras samtal. Torvald ville rekvirera en bil och skjutsa Valfrid till hennes hotell, men hon afböjde, förklarande, att hon hellre önskade gå. De följdes åt längs en af disigt lyktljus glimmande kanal och genom gator, lika tysta och tungsinta som de själfva. Vid hotellporten fattade Torvald Valfrids hand och ville föra den till sina läppar, men den spjånade emot och gömde sig i kappans veck.

"God natt då!" sade han lugnt.

"God natt, Torvald!"

"Sof nu riktigt godt... Och så är vi öfverens om att du reser i morgon med första tåg.

"Jag reser i morgon," kom svaret och rösten skälfd af en undertryckt snyftning.

Hon gick in i hofellet. I dörren vände hon sig om och såg på Torvald med en lång, sorgsen blick, hvilken gick som ett stygn igenom honom. Det var nära att han ropat henne tillbaka, men dörren gled igen, och i nästa sekund erfor han en känsla af befrielse öfver att befinna sig ensam på gatan.

Torvald öfverlade med sig själf nästa morgon, huruvida han borde gå ned till tåget och säga ett mindre knappt farväl till Valfrid än det, som kännetecknat deras afsked föregående kväll. Han hade kanske varit ovänlig, och han kände det därför som en skyldighet att låta henne fara med ett förmånligare intryck af honom. Men medan han stod och resonnerade med sig själf, blef tiden allt knappare, och det slutade med att han icke gick.

Det hade också varit förgäfvets, ty Valfrid fanns ej med på tåget. Hon reste med en af de norrgående kustångarne ett par timmar senare, och vid middagsliden sleg hon i land på deras sommarö ute i hafsbandet, där hon och Torvald möttes första gången i solig luft och vid bruset af vågor, som sjöngo om lifvets friskhet och glädje. Nu låg den lilla staden tillbommad och frös i vinterskymningen, och fästningen däruppe på klipprönet liknade skroftet af ett oformligt spökskepp, som ränt på grund i dimhafvet.

I ett af rummen i det gamla hotellet vid torget tillbragte Valfrid Brate ett par dagar, fyllda af tungsint grubbel öfver sitt öde. Hon granskade sitt lif, letade efter skäl som kunde ge henne förklaring på hvarför hon skulle drabbas af så hårda slag som de hon nu fick utstå. Icke hade hon velat ondt åt någon människa — och att hon sökte kärleken kunde väl icke tillvitas henne som ett brott, eftersom hon fått ett känsligt och varmt hjärta.

I sin orubbade naivitet liknade hon ett sorglöst lekande barn, som plötslig agas för en begången odygd, hvars innebörd det icke förstår.

Att Erland icke ens i vrede velat säga henne några ord, innan hon lämnade Ekebyholm, hade väl ytterst berott på hans fullkomliga likgillighet för henne och i andra rummet på Mariannes mellankomst. Hon var fast öfvertygad, att han hvarken grämde sig öfver hvad som skett eller saknade henne. Och det var henne så bittert att veta just detta, att hon aldrig, aldrig fått betyda något för honom.

Nu skulle deras vägar icke korsas vidare, men några skrifna ord ville hon ändå lägga under hans ögon som ett sista farväl.

Och med en af många förutvarande hotellgäster illa sliten penna skref hon:

"Erland!

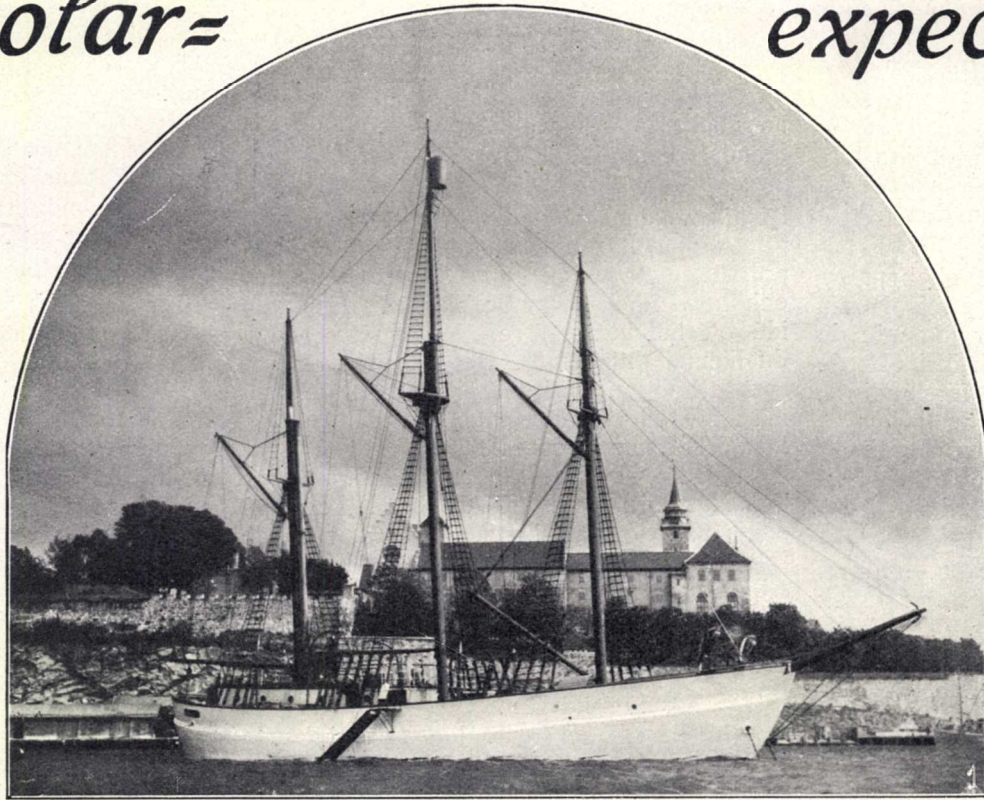
Jag befarar att jag nu kommer att störa dig några ögonblick, men jag ber dig allvarligt: läs mitt bref, det enda jag någonsin skrifvit till dig, och ägna en flyktig tanke åt henne, som en gång trodde sig äga din kärlek.

Jag var nog mycket ung och mycket barnslig, då du tog mig till hustru, och vid de åren blandar man ju så lätt ihop drömmar och sanning. Man hade sagt mig att det var en stor lycka för en obetydlig flicka som jag att bli gift med en lärd, hvars lysande begåfning och solida ekonomiska ställning garanterade mig alla möjliga fördelar, och naturligtvis trodde jag att det förhöll sig så. Jag inbillade mig att en vetenskapsman var det fullkomligaste af allt skapat: han begrep allt, felade aldrig i någonting, var god och vacker ända in i sjä-

En ny polar-

expedition. ❁

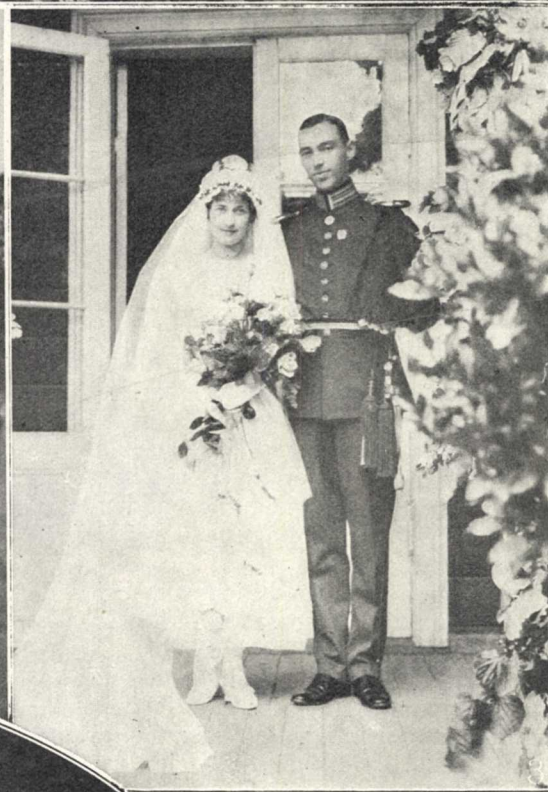
I dagarna har den norske polarforskaren Roald Asmundsen jämte sin af 10 man bestående besättning lämnat Norge för en flerårig expedition med nordpolen som mål. Fartyget, "Maud", med hvilket expeditionen skall bryta sig fram genom polarhavets ismassor, är byggdt och inredd med all tänkbar omsorg och medför proviant beräknad för minst fem år. All öf-

rig utrustning står i proportion härtill. Det vetenskapliga arbetet ledes af d:r Sverdrup, kaptenens namn är Hansen och som maskinist fungerar en duktig svensk vid namn Sundbeck. Våra här meddelade bilder återge: öfverst, "Maud" utanför Akershus, därefter grupp af besättningen, vidare Asmundsen i sin hytt och slutligen salongen. — I. Eyolfsson foto. :-

Figurer och händelser. 2000

1. Det nyinvigda Restenäshemmet, Bohus läns nyaste barnhem. Fredrik Nycander — längst till vänster i förgrunden — håller invigningsstalet. 2. Barnhemmet och dess första skyddslingar. 3. Ett nygift par: löjtnanten vid Hallands regemente Harald Brink och fru Tora Brink, född Nordlöf. 4. En tal-

rik familj å gården Risbygd i Gällaryds socken, Småland: landbrukaren Gustaf Johansson och hans hustru Frida Johansson med samtliga sina barn. Fadern är 62 år, modern 45, det äldsta af barnen 25 år, det yngsta 2 år. Alla friska och präktiga. 1. 2. Cronsiö, foto. 3. Ateljé Löfgren foto. :-

len, och genom att han ägde så stora kunskaper, måste han ju också vara förtrogen med kärlekens väsen och förstå hur ett äktenskap bör levas för att bli lyckligt. Det kan ju hända att jag var alldeles för obetydlig för dig, men det hade du väl reda på, när du bad mig bli din hustru. Det är sant, att jag aldrig förstått tusendelen af hvad du förstår, men en egenskap har jag, som du inte borde föraktat, om du gifvit dig tid att någon enda gång se ned till mig — och det är min egenskap af kvinna. Men just emedan jag är kvinna i hvarje fiber af min varelse och ingenting annat, så kan jag inte lefa utan kärlek; men någon sådan gaf du mig aldrig, liksom jag å min sida aldrig fick tillfälle att visa dig, hur mycket mitt unga hjärta hade att ge.

Då blef det så fruktansvärdt tomt för mig att lefa i ditt hus — som en inackordering, beroende af ditt godycke. Ditt hem fick jag inte sköta, och jag måste sanningsenligt tillstå att jag inte heller var mäktig det husmoderliga kallet; inte hade jag som du någon verksamhet att samla mitt intresse omkring, inte ett barn att offra min ömhet på — och det var kanske det bittraste af allt.

Förgäfvets försökte jag döfva stämman i mitt inre, det var min ungdom, som ropade efter lifves fullhet i lust och ve — och så kom stunden då jag lämnade dig. Från att ha varit dig likgillig blef jag dig nu föraktlig, och det kan ju vara förklarligt nog, så som mannen dömer kvinnan i slika fall, och så som vissa af hennes eget kön också döma henne. Din dörr förblef obevekligt stängd för mig de sista timmarna jag tillbragte på Ekebyholm, du lät mig gå som en utstött, en förbannad — utan att jag fått öppna min mun till en förklaring.

Det är därför jag skrifer, icke i afsikt att rentvå mig, ej heller för att be om tillgift, ty jag känner ingen ånger öfver min handling; det är endast en formalitet, som det legalt mig om hjärtat att uppfylla, medan jag ännu har tillfälle därtill.

Förmodligen kommer du icke att fästa något afseende vid dessa rader — jag är borta ur ditt lif, eller rättare har aldrig funnits där. Men om du, trots allt, skulle minnas mig ett ögonblick, så gör mig icke brottsligare än jag förtjänar. Jag svär dig, Erland, att jag velat viga dig mitt lif — jag var som ett stycke mjuk lera i din hand, och du hade kunnat forma mig till ett härligt väsen, om du haft viljan och kärleken.

Mitt hjärta gråter öfver försvunna år, som blifvit till stoft och intet. Jag spørjer mig själf, hvarför människorna förstöra och förfula lifvet för hvarandra, men hvarken mitt stackars jag eller den klokaste bland kloka förmår svara.

Farväl, Erland! Glöm världen i din studiekammars stillhet. Jag förstår nu att där porlar din lyckas uteslutiga källa. Jag längtar till glömska i den stora stillheten, det är det enda fullkomliga.

Valfrid."

Sedan detta bref var kuverteradt och försedt med utanskrift, tog hon ett nytt ark och skref:

"Torvald, min älskade!

Vinterdagen skymmer, men innan mörkret kommit har min själ ett behof att tala med dig. Vårt sista sammanträffande blef bittert, lika bittert som sötman af vår första bekantskap var ljuf. Det går visst ofta så. Hvems skulden är — om mannens eller kvinnans — det vet ingen, och hvad särskildt oss beträffar, har ju strängt taget ingenting annat händt än att vi misräknat oss på hvarandra.

Tovald, älskade, jag har tillbragt två

ganska underliga dagar här på vår sommarö, du vet, där snart sagdt hvarje stig, hvarje klippa framkallar minnen af några för mig oförgätliga veckor. Och jag har grubblat mycket öfver hvad jag nu borde göra. Min kärlek sade med befallande stämma att jag borde hänga mig fast vid dig och uthärda hvilka lidanden, hvilka förödmjukelser som helst för den smula lycka som ett lif tillsammans med dig hädanefter kunde erbjuda. Och jag har varit oroande nära att lyda det budet. I natt, efter några kvalfulla timmar, blef det emellertid klart inom mig — mitt hjärta blef lugnt och min tanke nykter.

Det finns för mig ingenting i lifvet som har värde utom kärleken — och den kan hvarken du eller någon annan ge mig. Jag räckte dig en gång min själ, hela min personlighet i utbyte mot din, som jag trodde stora och hela känsla. Jag öfverskattade den, och därmed bröts förtrollningen.

Tyvärr, eller kanske snarare lyckligtvis, tillhör jag icke de där osjälfviska kvinnorna, som kunna offra allt för den de älska utan att fordra lika mycket tillbaka. Din lilla hvardagslidelse betog mig endast till en början, emedan jag då kom direkt ur kyllan och tomheten.

Men jag förebrår dig icke, min vän. Du höll innerligt af mig på ditt sätt, och jag är dig djupt tacksam därför. Något af hvad min ungdom drömde vackrast och byggde högst fick gestalt tack vare dig, och det är kanske mer än jag förljänat.

Torvald, min egen älskade, det käns så beklämmande tungt att taga afsked af dig; det smyger sig en dimma öfver ögonen, så att jag inte ser bokstäfverna — vi måtte ändå ha stått hvarandra mycket nära, du och jag, och det är sannerligen ljuff att äga det minnet nu, när natten obevekligt närmar sig.

I mina tankar trycker jag din hand och kysser dina läppar en sista gång — att skiljas, det blir ändå till slut lifvets enda behållning åt alla.

Farväl, Torvald, och erinra dig någon gång, då du hvilar dig från ditt stora, viktiga arbete, henne, som ett ögonblick ställde sig i din väg och som endast hade kunnat lefa genom att helt bli

Din."

-- -- -- -- --

Dimman lättade frampå kvällen för en stark nordvästlig vind och en findrande stjärnhimmel hvälfde sig öfver staden och fästningen. En i pälskappa insvept kvinnlig gestalt passerade fästningsvallen och följde den backiga vägen öfver klipporna ned mot hafvet. Stigen tycktes vara henne välbekant, ty hon gick utan tvekan öfver hällar och genom snår och skräme under gåendet upp ett måspar, som tagit nattkvarter i en skrefva.

De sömniga fåglarna gjorde en lof genom luften, medan de höllo ett öga på vandrerskan. Nu befann hon sig ute på öns yttersta spets, där bränningarna fräste höga och hvita i skymningen. En stor brottsjö rusade in mot den skrofliga hällen och kastade en skumpelare emot henne... när den sjönk tillbaka var hon försvunnen...

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

Spalten om böckerna.

NUTIDENS MÄNNISKOR STÅ I MER ELLER mindre grad spörjande och förvirrade inför hvad som sker omkring dem; de famla i tankens rymd efter en fast punkt, som kan ge dem stöd för ett öfverblickande, en fläck undandragen tillvaros hejdlösa virrvarr, där själen får inrikta sig på en sammanfattning af det skeende och pröfva sig fram genom störtande system och evolutionerande strömningar mot en ny världsordning.

Sant att de flesta nöja sig med frågorna: Hur skall detta sluta? Hvad är meningen? och sedan sänka blicken mot de dagliga omsorgerna, kännande sin vanmakt att klargöra vare sig premisser eller slutledningar.

Men då höjer den nya filosofien sin fackla och i dess ljus blir mycket af det moderna lifvets problem afslöjadt och vägar mot framtidsriket påvisade.

Kommande tider — kommande ting af Walther Rathenau samt Nutidens väsen af samme författare äro två arbeten, hvilkas aktuella tankebyggnad reses i vår mitt och bjuder oss tillflykt i sina ädla kolonnader, då vi känna oss som mest husvilla. Rathenau är en tysk tänkare, skolad lika mycket i de abstrakta som de konkreta vetenskaperna och som i sin fleråriga egenskap af ledare af tysk storindustri på det elektrotekniska området fått blicken skärpt för de sociala fenomenen. Han saknar lika litet den historiska vidsyntheten som förmågan af genial sammanbindning och psykologisk utredning, och är han å ena sidan sakrik som en statistiker och bevisande som en matematiker, blir han å andra sidan skapande som en fantasifull diktare. Hans uppfattning af det nuvarande världsläget kan formuleras så, att han finner utvecklingen inpressad i en återvändsgränd och att räddningen uteslutande ligger i människans nydaning på sjäslifvets område. Denna mänsklighetens själiska renässans skall, enligt hans öfvertygelse, icke utebli, och han bevisar med kritisk skärpa, hur den nuvarande samhällsordningen genom sitt öfvermått af materiell kultur bär inom sig fröet till upplösning, medan de högre livsvärdena, nu bortskymda, skola skjuta upp som ett länge återhållet källsprång. "Det som i dag många tala och enstaka förstå, det kommer längre fram många och slutligen alla att begripa: att mot själen håller ingen makt på jorden stånd."

Denna filosofens framtidssyn blir kanske ett alltid undanvikande mål; men just detta, att han hvälfver en så strålande himmel öfver sitt tankesystem gör, att hans filosofi blir till levande, brinnande ord, födda i ett hjärta som tror.

De båda arbetena ha öfverflyttats till en klar och smidig svenska af Algot Ruhe och betingade i pris respektive 4:75 och 3:50. (Hugo Gebers förlag.)

Gustaf Frödings samlade skrifter i slutgiltig upplaga, redigerad och försedd med talrika upplysande noter af Ruben G:son Berg, har sedan någon tid börjat utgifvas å Albert Bonniers förlag. Hela verket är afsedt att omfatta tio delar, hvaraf tre tills dato föreliggande, nämligen del I, Ungdomsdikter, del II, Gitarr och dragharmonika och del III, Nya dikter. — Det är tillfredsställande att veta, att Sveriges störste lyriker i modern tid och den störste humoristiske skalden sedan Bellman nu göres tillgänglig i en samlad upplaga, innefattande förutom allt, som hittills publicerats, äfven hans mera obekanta ungdomsalstring. Upplagan blir på samma gång ett stycke af Frödings utvecklingshistoria som skald, tack vare d:r Bergs lika sakrika som intressanta inledningar och anmärkningar. Sammanfattningen af den kritik, som mötte diktaren, vid hans framträdande är pikant nog och belysande för kritikens ståndpunkt härhemma på 90-talet. Brefutdragen ur Frödings korrespondens

fill vänner och förläggare vittna i sin ordning på ett nästan rörande sätt om hans själfkritik och om den blygsamhet, för att ej säga misstro, hvarmed han såg på sin begåfning. Det tyckes nu och alltid förhålla sig så, med få undantag från regeln, att lyrans snillen tänka anspråkslöst om sig själfva, medan de små diktarna äro föga själfkritiska och stämpla blygsamhet som ett lyte.

Priset å den nya Frödingeditionen är förhållandevis billigt: 4:50 pr del; men därjämte utger förlaget en ståtlig bibliofilupplaga till 14 kronor pr del.

Samtidigt ha vi att anmäla den finske skalden Bertel Gripenbergs Samlade dikter, hvilka utgifvas i 8 delar i förnäm typografisk dräkt från Björck & Börjessons förlag till ett pris af endast 3:50 per del. Som bekant åtnjuter Gripenbergs lyrik, och det med rätta, stor popularitet i vårt land. Hans kamp för svensk kultur i Finland, en oböjlig, nobel stridsmans aldrig mattade utfall mot barbari och våld, en kamp, ur hvilken hans dikt tagit sitt stolte, blodfulla innehåll och sin sköna form, förklarar den sympati han vunnit i vårt land och som hans samlade dikter utan tvifvel skola ytterligare stärka. Äfven som centrallyriker när han långt, och hans kärleksdikter med deras sensuella glöd och språkliga prakt äga få motstycken i svensk litteratur.

E. H.

“Naturblad ur poesiens värld.”

Ur en gammal värmländsk bygdepoets diktböcker.

Af D:r HELGE KJELLIN.

(Forts.)

DET MESTA AR JU HELLER ICKE PÅ långt när moget därför; mycket är ju skrivet bara för stunden och den närmaste kretsen, begrafnings- och bröllopspoem, många och långa gratulationsvers till släktingar och vänner där borta på Näset eller på Kållandsö, inlägg i dagspolitiken, såsom ”Frågan om Värmlandsnäs järnvägen”, ”Storsträjken 1909”, o. dyl. Själf ger han också i ”Inledningsord till mina dikters läsare” den rätta reliefen åt sina anspråkslösa alster. Hans loft har varit ringa, säger han där.

”Derför jag må beklaga Uppå ett blygsamt vis Att jag ej kan deltaga I något Nobelpris Ty det är blott de lärde Som derom tålla kan Min dikt har litet värde Då jag är olärd man.

Min dikt den må bedömas Från ståndpunkt der jag står

Om den ej kan berömmas Derför jag inte rår Jag aldrig här på jorden I någon skola gått Min far mig lärde orden Hvarpå jag stafva fått.

Jag diktat har vid plögen Då jag kört fårors rand Jag diktat har i skogen Med yxan i min hand Jag diktat har på sängen Uppå min hvilostund Och till och med i drömmen Då jag har fått en blund.

Men ni som läser dikten Utur min tankes flod Lägg inte därpå vikten Att mönstra mina ord.”

Nej, det är sant, mönstrandet är icke här på sin plats. Här äro verser, direkt framprungna utan alla anspråk, men dock ur ett poetiskt sinne. Det finns ibland rader eller strofer, som äro värdiga en sann diktare, såsom t. ex. dessa två avslutningsrader på en dikt ”På konung Oscar II:s och drottning Sophias guldbrylllopsdag:

”Må kunglig höghet i många år Få bära guldet på silfverhår!”

Eller hvem vill förneka äktheten i en sådan dikt som denna:

Fosterlandet.

Du fosterland i höga nord An hjertan för dig slå Ej något land på denna jord Som dig vi skåda få

Du åker har och sjö och skog Och jern i dina berg Den rätt dig brukar får allt nog Af både must och mærg.

Du har en luft så ren och klar Att vi få andas lätt Och vägar har du hvarvi far Så vi kan hitta rätt Och vatten forsar ner från fall Som drifver såg och kvarn I skogen har du gran och tall Till hus åt dina barn.

Du har oss födt och fostrar än I skolor och i hem Att vi må blifva tappre män Och löna dig igen. Må ingen lefva dig till sorg Men glädje och till ljus Till värn för kungen och hans borg Och dina många hus.

Om ovän hotar dig vårt land Och hårdt dig tränger på Må vi stå opp liksom en man Och pröfva stålet blå.

Låt se att kärlek då du har Till älskadt fosterland Lik fädren uti fordom dar Gick fram med svärd i hand.

En ovän härjar nu vårt land Med rusdryck hvarje dag Han står med glas uti sin hand Och bjuder, ”drycken tag”. Men älskar du ditt fosterland Slå honom kraftigt ned Ty blir du ej hans öfverman Får Sverige aldrig fred.

Du yngling, älska högt ditt land Och för dess välgång strid Och knyten brödravänsbands Samt sök att sliffa frid. Då du har mod i bröstet fått Och styrka i din hand Så handla redligt, öfva godt Och gagna fädrens land.

Du Sveas dotter, pryd din mor Och kärlek henne gif. Fyll redligt platsen der du bor Och ordningsmönster blif. Då skall du ädla söner få Som odla Sveriges jord Och fosterlandet skall framgå Till högsta glans i nord.

För spritens förbannelse har han varnat i sånger vid ungdomsmöten och i andra poem. Men det är ett svårutroligt ondt,

”Ty staten får ju inkomstskatt Igenom drinkarns brännvinsträtt Och styresmännen yrka på Att denna skatt är god att få.”

Och i samma poem skildrar han på ett realistiskt och korthugget sätt, hur det kan gå, när en s. k. måttlighetssupare möter en god vän!

”Å! det var kärt att träffa dig Kom! Du skall ha en sup af mig Jag minns ej när såg dig sist Vi tar en half — det tror jag visst.

På tiden drar det länge uti På halfvan blir det likväl slut. De reda sig att hem sig ge — Men tänk — nu kommer vännen tre.

Då resonnera ett och två Vi kunna ej från trean gå. Det vore skam att gå från den Som är vår bror och käre vän.

Men käre bror, hvad tänker du Som är så sendags ute nu. Stig strax nifram, vi drar en gök — Sen ta vi oss en pipa rök.

Nu festas det i krögarns sal Nu höjas glas och hållas tal, Nu skålas det för allting kärt Ty så har far och farfar lärt.

Förpestad luft står tjock i sal Grof svordom hörs i deras tal. Men tystna dock, säg inte mer Om hvad som nu derinne sker.

Nu krögarn deras pengar fått Sen tycker han att allt är godt. Dra nu i väg, hvarthän ni vill Nu skall jag stänga dörren till.”

Det är en god och en ärans man, denne Gustaf Abrahamsson, det ser man snart af

hans verser, vare sig hans ord falla strängt straffande eller vänligt varnande, såsom i denna vers, där Wallins ”Dödens engel” inspirerat rytmen:

”Träd aldrig in i dansgillet sal, dansgillet sal, dansgillet sal,

Ty satan själf är just med på bal Och dansar med sina trälar. Han till er hvisskar, det är blott lek Hvad hälst han säger, det är dock svek Ty dödens Engel der står så blek Och vaktar på edra själar.

Fly äfven krogen som farlig pest, som farlig pest, som farlig pest,

Ty den som blifver herr krögarns gäst Han mister heder och ära. På jordiskt godt blir den aldrig rik Ty krögarn fager hans sista spik. På köpet mister han himmelrik Ej drinkare det får ärfva.

För svordom du dig och akta väl, dig akta väl, ja, vakta väl

Ty den som svärjer, har sålt sin själ Den lemnat i satans händer. Om någon svärjer liksom i rus Ej plågan vika skall från hans hus Och honom lyser ej lifvets ljus Till straff det honom allt länder.

Dig vakta äfven för bitterhet, för bitterhet, ja, bitterhet,

Ty vreden utför långt mer än det Som man vid sans ville göra. Håll blicken klar, liksom Herrans sol Och sätt dig icke på domarns stol Ty han som råder från pol till pol Skall slutligt alla oss döma.

För högmod ni eder akta skall, er akta skall, ja, vakta skall

Ty högmod själf sig bereder fall Det skriften tydliga säger. Men ödmjukhet upp till ära går Af Jesus detta vi lära får Då han lärjungarnes fötter tvår Fast jord och himmel han äger.”

Mitt koger har inga pilar mer, ej pilar mer, ej pilar mer.

Till sist jag nu eder alla ber O! tagen er väl till vara. Om ni min sång icke rätt förstår Jag ber att ni efter bibeln går, Derur ni riktigt er lära får Att fly — förderfvarens snara!”

En satirisk släng ger han alla ”supullar” och dem, som ej förakta glaset, nämligen i ”Rim för tombuteljerna på Rosenborgs gård”, med anledning af en därstädes hållen auktion, likasom också i ett poem om ”Husdjurens premierung”, nämligen strofen om svinet:

”Jag svinet ställer ej i raden Det finns för många sorters svin. En del vill hålla till i staden De ligga där och dricka vin. För dem jag lyfter ej på mössa Fast ofvan frynet de bär hatt. Jag svinproblemet ej kan lösa, Dertill min hjärna är för matt”.

Högsta priset ger han emellertid i denna dikt åt korna, ty

”När de har god aptit att äta Gör de fett kök och inkomst stor”.

(Forts.)

Sommarteater.

NU HAR DET, EFTER ALLT ATT DÖMA, LYCKATS Djurgårdsteatern att ge sin publik ett stycke, som behagar den. Fröken X., Box 1742, engelsk fullverkning af Cyril Harcourt, med köksuppsättning från Nordiska kompaniet, heter roligheten, som verkligen innesluter rätt muntrande saker. Fru Tollie Zellman spelar mjukt och pikant den tacksamma hufvudrollen och är särskildt till sin fördel i det fina köket, där hon gör rispudding och vidbränner höns, så att salongen gungar af skratt. Det är också den kulinariska delen af dramatiken i stycket, som fånglar mest. För öfrigt har spelet, liksom stycket, både förtjänster och brister, men mera af det förre än af det senare. De båda klubblejonerna i tredje akten äro dock betänkliga. Finns det många sådana engelsmän, då kan ententen hälsa hem.

ARIEL.

Iduns ärade halfårsprenumeranter

erinras värdsamt om vikten af att i god tid (bäst nu genast!) förnya prenumerationen, så att afbrott i tidningens regelbundna expediering må undvikas.

Iduns värdefulla julnummer utdelas till alla halfårsprenumeranter å uppl. B och C.

Prenumerera genast!

får ett godt uppkok och hålles öfver beffarna. Ofvanpå dem lägges den finskurna stekta potatisen. Serveras mycket varm.

Brylépudding (f. 6-8 pers.). 5 äggulor, 40 gr. socker, 1/2 lit. gräddmjölk, 1/2 stång vanilj, 3 ägg-hvitor.

Till formen: 2 del. strösocker (170 gr.), 1 del. vatten.

Beredning: Brylépudding blir bäst om den beredes dagen innan den skall serveras. — Sockret kokas med vattnet, tills det är torrt, då det omröres, tills det åter blir flytande och har vacker ljusbrun färg. Något af sockerlagen hålles i en pajform, som vändes rundt, så att lagen täcker botten och sidorna. — Den öfriga sockerlagen spådes med vatten och serveras som sås till puddingen. — Äggulorna röras med sockret 20 min. Gräddmjölk (2 del. grädde, 3 del. mjölk) kokas med vaniljstängan omkr. 5 min. och tillsättes de rörda äggulorna under stark vispning; vispningen fortsättes, tills krämen är kall då vaniljstängan borttages och de till hårdt skum slagna ägghvitorna nedskåras.

Krämen hålles i den beklädda formen, och puddingen får koka i vattenbad i ej för varm ugnsvärme omkr. 70 min.

Den får stå till följande dag, eller tills den är fullkomligt kall. Uppstjälpes och serveras med den öfverblifna brylésåsen.

Wienerkottletter (f. 6 pers.). 4 hg. befritt kalkkött, 4 hg. kokt, kall potatis, 4 tsk. finhackad persilja, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 1-1 1/2 del. grädde.

Till panering och stekning: 1 ägg, 2 msk. vatten, 2 del. stötta skorpor, 2 msk. smör eller flötyr (40 gr.), 2 del. buljong eller vatten.

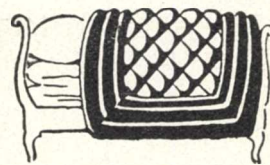
Beredning: Köttet torkas med en duk, urvriden i hett vatten, skäres i bitar och drivnes 4 ggr genom köttkvarn, sista gången tillsammans med potatisen. Persiljan, kryddorna och grädden blandas i färsen, som omröres väl och formas till 15 aflånga kottletter, hvilka jämnas med knif, penslas med ägget, vispat med vattnet, och vändas i de stötta skorporna. Smöret brynes i en stekpanna, kottletterna läggas, brynas hastigt i smöret och läggas i en kastrull. Stekpannan vispas ur med den kokande buljongen, såsen hålles öfver kottletterna, som därefter få steka med tätt slutet lock omkr. 5 min. De läggas upp på varmt serveringsfat, såsen vispas upp och hålles öfver kottletterna, hvilka garneras med persilja och serveras med spenat, spritärter eller potatispuré.

Stufvad spenat (f. 6 pers.). 1/2 kg. spenat, 3 lit. vatten, 20 gr. salt till förvällning, 60 gr. mjöl 3 del. vatten, 1 del. grädde (10 gr. smör), 1 tsk. salt (5 gr.), 1 msk. socker (15 gr.).

Beredning: Spenaten rensas (de grofva stjälkarna borttagas) hvarefter den sköljes ytterst väl, lägges på sikt och får afrinna. Den förvälles öfver frisk eld (lägges i kokande, saltat vatten) 5-7 min., lägges genast i kallt vatten för att bibehålla färgen, upplägges i durkslag och vattnet urpressas noga med en sked. Spenaten hackas därefter; när den är till hälften fin, tillsättes mjölet och spenaten hackas färdig. Vattnet och grädden kokas upp, kastrullen lyftes till sidan af spisen, spenaten tillsättes litet i sänder, och stufningen får koka under rörning omkr. 8 min. Spenaten afsmakas med smöret, om så önskas, samt salt och socker; upphälles på karott och garneras om så önskas med hårdkokta hackade ägg.

Agnetatårta (f. 6 pers.). Se Idun n:o 25.

DUN TÄCKEN

Dubbelt hållbara mot vaddtäcken. Högsta komfort.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
Täckfabrik och Fjäderrenseri
VINSLÖF.

Katalog på begäran.

Rikstel. 20 & 121.

SINGER
HEMMETS SYMASKIN

Lägg i kokboken

eller anslå i köket »Några bepröfvade recept för bakning af tårter m. m. med Good a-Jäat mjöl. Det är de bästa recepten för det finaste jästmjölet. Burkar å 15, 25 o. 50 öre.

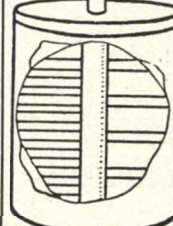
Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Levnadstolkningar

utarbetas af skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och år, födelseort, namn och fullständig adress, samt bifoga 30 öre i frimärken. Åberopa denna tidning.

Astrolog Wilh. Leidner.
Strömgatan 10, Kalmar.

SMÖRSLUNGAN "DUX"

bör finnas i varje hem. Genom användandet af denna kan edert smörkvantum bli dubbelt så stort. PATENT ANM. EJ FÖRBJUDEN AV STATEN. Fås hos oss direkt pr postförskott. Beskrivning och recept följer varje kärna. Återförsäljare antagas. Pris pr st. Kr. 10: — + porto.

Handelsaktiebolaget "Velox", MALMÖ.

DEN BÄSTA VÄNNEN FÖR KÖKET

„Såsom stjärnorna klara“

stråla kastruller, krukor, baljor, lucor etc. af koppar och mässing, prydnadsföremål af tenn, nickel, silfver om de putsas med Metallputs Nordstjernan o. Nordstjernans Silfverputs. Utmärkta äro ock: Nordstjernans Zinkputs, Spiselputs, Knifputs, Fönsterputs. Säljas i välortrade affärer. — Begär dessa putsmedel!

KÖKSALMANACK

Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND. Inneh. af Elisabets Östmans Husmoderskurs i Stockholm. FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 7-13 JULI 1918.

SONDAG. Frukost: Bröd; smör; söndagsbiff med potatis; kaffe eller te. Middag: Spenatsoppa; kokt sjötunga med räksås och potatis; brylépudding.

MÅNDAG. Frukost: Bröd; lefverpastej; halstråd sill med potatis; kaffe eller te. Middag: Wienerkottletter med spenat; rabarbersoppa med rägsorpor.

TISDAG. Frukost: Bröd; marmelad; omelett med stufvad svamp; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Potatisbullar med grönsaker; krusbärskräm med grädde och Agnetatårta.

ONSDAG. Frukost: Bröd; lefverpastej; falukorv med uppstekta potatisbullar (rester från tisdag); kaffe eller te. Middag: Vegetarisk tomatpuré med stekt bröd; kokt hafslax med enkel citronsås och potatis.

I alla väder är **Gahns Maniol** det bästa för huden.

TORSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; fiskstufning (rester från onsdag) med potatis; kaffe eller te. Middag: Oxsvanssoppa; ugnspannkaka på tormjök, vatten och grädde.

FREDAG. Frukost: Bröd; kaviar; stekt hvitling med potatis; kaffe eller te. Middag: Pepparrotskött med potatis och sås; körsbärsoppa.

LÖRDAG. Frukost: Bröd; kaviar; pytt i panna (rester från fredag); kaffe eller te. Middag: Tisdagsoppa (spadet från fredag); sillpudding med äggstanning.

RECEPT:

Söndagsbiff (f. 6 pers.). 1/2 kg. biffkött, salt, peppar, 30 gr. smör eller flötyr, 2 stora portug. lökar, 1 1/4 lit. potatis, 30 gr. smör eller flötyr till potatisen.

Beredning: Köttet torkas med en duk urvriden i hett vatten, skäres i 6 skifvor hvilka bultas väl och kryddas. En stekpanna upphettas, tills den är rykande het, 20 gr. af smöret eller flöttyren brynes däri, biffarna läggas och stekas hastigt på båda sidor och uppläggs på varmt fat. I resten af flöttyr brynes den hackade löken, grädden ihålles, såsen

I en punkt

Äro alla husmodrar ense: **SKULTUNA KOKKÄRL** äro bäst!

A. B. PHARMACIAS **PARAMINT PASTILLER** FÖRORDAS AV LÄKARE vid sjukdomar i munhåla och svalg. Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. **Flaskor om 50 st. Kr. 1:75.** SÄLJAS ÖVERALLT

BREFLÅDA

RED. BREFLÅDA.

Ragnar Ensam. Eder smäktande utgjutelse har en enda förtjänst: den är kort. Men originell — nej!

Sixten Svart. Måste af utrymmesskäl afböja. Ingemar Hasselblad. Majnätterna gingo sin kos innan vi hummo trycka Eder dikt.

Helga Mooring. Inte precis undermåliga, men ändå...

En trogen vän af Idun från år 1899. Det anmärkta förhållandet har, som Ni nog märkt, i denna årgång ändrats till att samtliga dessa afdelningar ingå i hufvudnumret. Så kommer ock att ske hädanefter.

EXP. BREFLÅDA.

»Ung lärarinna». Annonsen kostar kr. 3:90. Likvid i postanvisning. »Familjemedlem». Brunnberg. Annonsens pris är kr. 7:20. »Värmland 1918». N:o 12 1913. Inskänd 20 öre i frimärken till expeditionen.

SPARA

på veden och undvik onödig hetta i köket om sommaren. Kockums besparingskokare äro konstruerade med extra rymliga rökanaler, varigenom gott drag ernås. Se till att Ni får av Kockums spar-kokare, ty då får ni den bästa. Försäljas av Herrar Järnhandlare samt i parti av

Kockums Jernverk, Kallinge, eller våra försäljningskontor: STOCKHOLM - GÖTEBORG Odengatan 29. Magasinsg. 22.

WOLTA

elektriska reserstryckare med packas först i köfjerten. ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA ULVSUNDA PR. STOCKHOLM UTSTÄLLN. BIRGERJÄRISG. 24

SYDSVENSKA KREDIT AKTIEBOLAGET,

Drottninggatan 4,

utfärdar resekreditiv, betalbara på de flesta europeiska och utomeuropeiska bankplatser, ombesörjer telegrafremissor till in- och utlandet.

Fondafdelning. Notariatsafdelning. Kassafack.

FRÅGOR. (Forts. fr. sid. 436.)

kompetens att få en plats, på, hvilken hon så att säga kan stå på egna fötter? Oändligt tacksam för svar vore »Förtvildad 18-åring».

N:r 195. Vore tacksam få upplysning om hvar jag kan få afsättning för maskrosötter och ungefärliga priset som betalas för dem

Anna-Britta.

N:r 196. Skulle Iduns vänliga läsare vilja ge medelålders själfvörnjande flicka ett godt råd hvar hon skall placera sitt genom träget arbete hopsparade lilla kapital — 6,000 — så att det ger den högsta möjliga räntan.

N:r 197. Jag är 32 år gammal och håller mycket af en ovanligt präktig ung man, som nyss fyllt 26. Han håller också af mig, vi känna hvarandra sedan länge, och vi sympatisera på allt sätt. Men min högre ålder oroar mig ständigt, och gör, att jag inte kan känna mig riktigt lycklig. Jag vet, att jag aldrig mer skall kunna känna så för någon man som jag gör för denne, och han tycker inte n u, att ålderskillnaden bör vara något hinder för oss två att »få hvarann». Folk i allmänhet anser ju dock ett dylikt parti för en galenskap och — kanske är det min plikt att draga mig tillbaka, fastän det kännes omöjligt. Vore mycket tacksam få höra någon förstående och erfaren persons åsikt i en dylik ålderskillnadsfråga. 1886.

N:r 198. Kan man af person, som är vållande till annans olycka, begära ersättning för längre lasaretsvistelse och andra omkostnader, som följa vid ett olycksfall? En som lidit.

N:r 199. Vet någon af Iduns läsare, hur man skall behandla sina morotsångar, så att morötterna ej bli maskiga? Eran.

N:r 200. Hvad skall jag göra för att bli utaf med kakerlackor, som jag fått i köksspiseln. Har blifvit tillrädd att köpa kejsarsgrönt, men det utlämnas inte på apoteket.

N:r 201. Hur bör man lämpligast sy s. k. myggnät? Hvad för slags tyg och hvilken färg är bäst under vandring. Finns något annat effektivt medel mot dessa »plågar», frågar

N:r 202. Finnes någon af Iduns läsare, som kan ge en stackars olycklig varelse ett godt råd? Lider af en outhärlig ansiktssvärk, öfver ögonen, i näsan, tänderna etc. Värken åtföljes af synnerligen dåligt humör och nervositet, att jag blir till verklig bördä för omgifningen och inte mindre för mig själf. Hvar skall jag vända mig för att få hjälp? Har sökt många läkare, men de pulver de ordinerat, hjälpa ju bara för stunden, och så blir det att ta in jämt, jämt. Hvem säger medlet som befriar från plågan frågar

N:r 203. Har under tio år haft mycket reumatism och trots bad och massage ej blifvit bättre. Nu är mitt sista hopp Skodsborg i Danmark, men har hört, att i Stockholm skall finnas ett institut efter mönster från Skodsborg. Kan någon Iduns läsare säga mig, hvar detta är beläget och om man under behandlingen får bo i sitt hem. Fru Gunilla.

N:r 204. Jag är en fattig men bättre flicka, med hög och intresse för sjukvård, finns det något sjukhus, som mottager frielever eller där eleverna få betalt. Finns det något sjukhus som är billigare än Akademiska sjukhuset? Har ett mycket fint betyg från S:t Görans där jag gått i 8 månader. Har nu plats privat, men har tänkt söka till sjukhus i höst. En Uppsala-flicka.

N:r 205. Kära läsare! Hvad skall en 27 års bättre flicka göra för att blifva glad och hurtig ute bland människor. På grund af tråkiga familjeförhållanden i mitt hem är jag alltid nedstämd och modfärdig samt lider af tungsintethet och svärmod. De kommande dagarna te sig för mig som en inbrytande stjärnlös natt, och i svåra stunder då livets bördä tyckes mig för tung att bära är jag många gånger frestad till att gå händelserna

i förväg. Mot föräldrar och syskon är jag tyst och sluten, hos vänner äger jag ingen förtrohet eller förtäelse. Finnes någon god bok som skulle kunna skänka mig förtröstan och kunna ge mig en ljusare syn på tingen eller skulle någon vilja korrespondera med mig för tankeutbyte för omväxling i mitt ensamma trista hvardagslif. Tojam.

N:r 206. Finnes någon af Iduns läsarinor som skulle vilja gifva kvinnlig kontorist ett godt råd hvar jag skulle kunna tillbringa min semester där det ej vore allt för dyrt. Jag behöfde vara där det finnes tillgång till bad och massage, ty jag har i vinter legat i ischias, och är helt och hållet beroende af mitt arbete och därför måste jag försöka få bot för mitt onda, om det är möjligt, men hvar jag hittills hört mig för är det så ohyttigt dyrt att jag ej kan tänka därpå.

Sjuk kontorist.

N:r 207. Ofta lämna Iduns läsare goda och sakkunniga råd och därför vågar jag belja om ett i mitt speciella fall.

Jag var för några år sedan förlovad och fingo vi under den tiden ett barn. Då vi ej ville gifva oss, förrän min fästman var skuldfrö och för att påskynda den tiden, tog jag hela den ekonomiska bördan på mig. För ett och ett halft år sedan gifte han sig med en annan, utan att bryta förlofningen med mig. Som vi voro bosatta på skilda orter, fick jag ej veta något förrän visgellanonsen stod i tidningen. På anmaning vägrade han betala något till barnet, enär »nans inkomster ej tilläto att försörja två familjer». Jag måste då anlita lagens hjälp, för att barnet skulle få sin rätt. Domstol dömde honom att utbetala en summa på en gång, men han begärde sig i konkurs och som boet befanns tillförsäkradt frun, fick jag intet, ej ens så mycket, att jag därmed kunde betala den jurist, som hjälpte mig. — Står jag verkligen alldeles rättlös nu? Jag har ej vidare råd att anlita sakkunnig och är själf alldeles rådvill. Barnets far är i statstjänst och har c:a 3,000 kr. i årsinkomst, kanske mera nu med dyrtidsanslagen. Råd mig, om någon kan, och ge mig tröst, om sådan finnes. Medellös mor.

N:r 208. Kära Iduns läsarinor, gif mig ett godt råd! Hvar finnes ett hem, asyl eller anstalt, dit jag kan få lämna min lille gosse, som är 5 år gammal, lider af högradig hjärnvattusot, som består i s. k. stort vattenhufvud. Gossen är ständigt sängliggande, kommer aldrig att kunna gå eller reda sig utan hjälp. Kära läsarinor finnes möjligtvis något sådant hem på Västkusten i närheten af Göteborg, eller Halmstad så att ej resan blefve för dyr och hvad är kostnaden pr år? Finnes möjligtvis friplatser eller halfbetalande, och hvad öfr fordringarna för öfrigt för att komma in vid ett sådant hem, gif ett godt och tillförlitligt råd beder ensam bedröfvad moder.

N:r 209. Jag har i skärgården en stuga i torrt mot norr af barrskog skyddadt läge. Vill någon blomstervän säga mig hvilka perenna och andra växter lämpligast kunna planteras på en invid norra väggen liggande rabatt. c:a 6 meter lång och 1 meter bred. Helsinge.

N:r 210. Jag har en jungfru, 30 år gammal, fullt kunnig i matlagning och allt, som hör till ett hems sköta, som skulle vilja genomgå en kurs af något slag för erhållande af betyg på sin kompetens och därigenom kunna få en mera aflönad plats än en tjänsteflickas. Hon har genomgått folkskolans 6 klasser och har ett mycket godt förstånd samt vore säkerligen lämplig för en mera ansvarsfull plats. Mycket tacksam för råd i denna sak vore Prenumerant.

N:r 211. Ung flicka med folkskolebildning, undrar hvilken folkskoleklass eller annan liknande, vore bäst att gå igenom, som förberedande kurs till inträde i folkskoleseminarium. Tacksam för svar är 16-åring.

N:r 212. Ung flicka, med lust att

Under
Juni, Juli och Augusti
hålls
Iduns Expedition
öppen
Lördagar kl 9-3. Öfriga hvardagar 9-4.

sköta barn frågor om barnsköterskeplats kan erhållas på endast vanliga folkskolekurskaper, i annat fall hvilken kurs är nödvändig? och hur mycket pengar fordras för att genomgå sådan? 18-årig flicka.

N:r 213. 18-årig flicka, som tagit realskolexamen, och nu ämnar genomgå en ettårig kurs i handelsskola frågar, om någon af Iduns läsarinor kan upplysa mig, hvilka handelsskolor som ge ettåriga kurser, och hvilken af dem som är bäst och har mest anseende? Prenumerant.

N:r 214. Kan någon gifva ett råd till en ensamstående 52-årig dam, som äger ett kapital af 25,000 kronor, men omöjligt kan få räntorna att räcka i dessa tider. Hvar skulle hon fördelaktigast få köpa en lifränta, och hur stora inkomster skulle hon kunna erhålla?

Bekymrad prenumerant.
N:r 215. 1) Kan torrmjolk förvaras till nästa höst? Hvar är bäst, i skafferier eller källare? 2) Har ett par kg. smör sparade sedan förra hösten. Undrar nu om detta kan hålla sig godt öfver sommaren eller bör det användas så snart som möjligt? »Oerfarens».

N:r 216. Känner någon af Iduns läsare eller läsarinor till en gammal ungdomsbok med titeln »Florindo och Corallina» och vet hvem författaren af densamma är frågar Intresserad.

N:r 217. Har tänkt genomgå en hushållskurs i Stockholm på högst 3 månader och skulle under den tiden vilja lära mig matlagning, konservering och annat, som jag som blifvande fru bör kunna. Hvilken skola vore lämpligast och hur dyrbar skulle kursen bli? Jag vet att det finns mycket att välja på och det är just detta, som gör det så svårt. Vore tacksam om någon af Iduns läsare ville gifva några råd. Gretchen.

N:r 218. Kan någon af Iduns läsarinor gifva mig ett trefligt förslag hur jag bäst bör måla pärlbrädsväggfötter mellan de hvita listerna i min veranda, när jag har korgmöbel i terra? Hvilken färg på kuddar? Fru M.

N:r 219. Vore tacksam för upplysning af någon som känner till mest lönsta Sveriges städer — vid mindre vatten — hvar det är bra tillgång på lifsförnödenheter och bostäder till måttligt pris, samt vackert och trefligt att slå sig ner. Pensionerad landstatstjänsteman.

N:r 220. Kan någon af Iduns läsare upplysa på hvilken plats det kunde passa med pensionat och på samma ställe vore arbete för sjukgymnast. Tacksam för svar till Mångårig prenumerant.

(Forts.)

ALBERT BONNIERS SOMMARBÖCKER

- Fanny Alving,**
På avigsidan 4: 75
- Anders Eje,**
Briljantmagneten 6: 25
- Albert Engström,**
Medan det jäser 12: —
- Henning von Melsted,**
Mordbrännerskan 6: 75
- Gösta Segercrantz,**
Hennes höghets massör 6: 75
- Gustaf Ullman,**
"Båssman" 5: 75
- Main-Fournier,**
Det underbara äventyret 5: 25
- Rex Beach,**
Äventyrare 4: 75
- Hanns Heing Ewers,**
De besatta 5: 50
- Harold Maegrath,**
Mannen på kuskbocken 5: 75
- Olive Pronty,**
Femte hjulet 4: 50

Flätor förfärdigas af Edert afkamade hår, för endast 5 kr. pr st. Förstklassigt arbete garanteras. A. Johansson, Bonäs, Mora.

LEDIGA PLATSER

VALUPPFÖSTRAD, bildad och ordentlig ung flicka får förmånlig plats på landet i sept. att tillsammans med husmodern sköta ett fint hem i mellersta Östergötland. Som villkor fästes, att den sökande skall kunna trivas på landet, vara oberoende af nöjen och kamratsällskap och beredd att stanna längre tid. Lön efter kompetens. Svar med rekommendationer el. betyg, foto., o. s. v. till »Villa på landets», Iduns exp. f. v. b.

FÖR BLDAD, af umgänge ober. person, som med omtanke kan sköta hushåll åt lärarinna finns plats i aug. Lämpl. för ensamst. då i bästa mening godt hem och oberg. vänl. bem. utlovas. Bruksort nära stad, kyrka o. station. Korkm., el. lj., värmel. piano. Svar till »Framtid», Iduns exp.

LÄRARINNA, enkel och anspråkslös, kompetent att läsa 3 förberedande och 2 klass realskola, erhåller plats att läsa med två gossar. Sökande bör hafva verkligt intresse för barn, samt vara villig hjälpa till med lättare sysslor inom hemmet. Svar med rekom. löneanspråk och foto till fru Justus Malmström, Åtran.

VERKLIGT ORDNINGSAM, duglig o. sparsam flicka, kunnig i matlagning, bakning och konservering får plats omkr. 15 juli i Vesterbotten hos liten fin familj boende i bekväm villa. Ej städning eller grofsysslor fordras men förmåga att sköta köket med hvad därtill hör. Eget rum och goda villkor för öfrigt samt fri resa för årsplats. Svar med fotografi och referenser samt utförliga uppgifter af fordringar sändas till »Norrländsskärgård», under adress S. Gumbelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

Barnängens Parba Crème

Den bästa för huden.

Är en på vetenskapliga grunder sammansatt cold cream, som väl ingniden genast absorberas af huden och kan därför användas när som helst på dagen

PARFUMERIE BARNÄNGEN

GRUNDAD 1868

H. M. KONUNGENS HOFLEVERANTÖR

Obs.! Cyklister. Obs.!

Hvarje innehafvare af en cykel bör från och med i dag börja använda det nya tätningemedlet för alla slags cykelslangar.

"CYCKLON"!

»Cycklon» har under nu pågående världskrig visat sig vara oersättlig för cyklister.

Hvilka åro fördelarna att använda »Cycklon»?
Joi man behöfver ej ligga på landsvägarna och laga sina ringar, det har ej någon betydelse om en spik eller annat skarpt föremål intränger i ringen. »Cycklon» gör gamla ringar användbara, hvilket är en stor fördel i dessa tider när man ej för penningar kan få köpa en ordentlig cykelring.

Pris pr ask Kr. 1:—, fem askar sändas fraktfritt mot Kr. 5:—, som uttages pr efterkräf.

Tillvaru i dag
VARUAFVÄREN, NORRKRÖPING.
Obs.! Aterförsäljare hög rabatt.

FYRA UTMÄRKTA SOMMARBÖCKER

H. G. WELLS:
En tjuvpojke på äventyr.
Roman. 5: 75.

M. B. COOKE:
Bambi.

En humoristisk roman.
2:dra upplagan. 3: 75.

EINAR HEDEMAN:
Kustlandet.

Noveller. 5: —.

JOHN GALSWORTHY:
Herrgården.

Roman. 2:a uppl. 5: 50.

ANDELSFÖRLAGET STOCKHOLM

FÖR ORDENTLIG och barnkär flicka, något kunnig i matlagning, som vill utträta alla inom ett hem förekommande sysslor, finnes plats nu genast eller till 1 sept. hos fam. i öfre Norrland. Lön 20 kr. pr månad samt fri biljett till platsen. Vänligt bemötande utlovas. Betyg och referenser insändas snarast möjligt till Folkhögskolan, Över-Torneå.

ENSAMSTAENDE FLICKA eller änka 25—35 år, som söker ett fint och stilla hem samt är fullt kunnig i god matlagning, bakning o. syltning samt sparsam och ordentlig, får plats som kokerska 1 augusti nära Stockholm (moderna bekvämligheter). God lön och eget rum. Svar märkt »Landthema», Iduns exp. f. v. b.

ANSPRAKSLÖS, BÄTTRÉ FLICKA, som med sparsamhet o. omtanke vill utföra göromålen i godt hem, erhåller plats. Endast person med goda rekommendationer gör sig besvär att söka! Svar till »Plikttrogen», p. r. Trälleborg.

Barnhusa, ordentlig o. pålitlig, helst kunnig i sömnd, erhåller plats d. 1 aug. i Göteborgsfamilj med 4 barn i 11—9—6 o. 1 års åldern. Svar med ref. till fru Ebba Gedda, Engabo, Alingsås.

Vid Kungsbacka Privata Samskola är en plats ledig för biträdande lärarinna med undervisningskyldighet i tyska, matematik, geografi och biologi. Lön 1,500 kr. med dyrtidstillägg. Ansökan, åtföljd af läkarebetyg, jämte öfriga ansökningshandlingar, insändes före den 22 juli till styrelsens ordf.

Lärarinna att undervisa 3 flickor i 1:sta, 2:dra och 4:de klassens kurser samt i pianospelning önskas till hösten i prästgård på Kinnekulle. Ansökan, åtföljd af betyg, rekommendationer och foto., samt uppgift om löneanspråk, torde sändas till kyrkoherde S. Rudbäck, Gössäter.

Hushållsfröken rask och duglig, kunnig i såväl enklare som finare matlagning, bakning och konservering; barnkär, ej under 25 år, skall med jungfruns hjälp kunna sköta hushållet, erhåller genast plats i bergsingenjörs-hem. Svar med fotografi, betyg och referenser till fru E. Höök, Skinnskatteberg.

30—40-års flicka eller fru får plats i treflig skänksstad att med hjälp till gröfre sysslor, ensam sköta ett enkelt ungarlshem där endast vegetarisk kost får förekomma. Bör ovillkorligen ha ett lugnt, trefligt sätt, vara huslig och arbetsam, mycket ordningsfull i allt och sparsam samt helst själv vegetarian. Bostaden består af 4 rum förutom eget i liten villa med trädgårdstappa till. Centralvärmeledning och öfriga bekvämligheter finnes. Kan bli en framtidsplats för den som befliitar sig därom. Ingen må göra sig besvär som ej har lust och förmåga att sköta hemmet väl på alla sätt. Svar med alla behöfliga upplysningar, löneanspråk etc., helst med foto. (som returneras) ställas till »Köpman 55», Iduns exp.

Husföreståndarinnan, verkligt kunnig i såväl stads- som landthushåll önskas till högre ämbetsmannafamilj, där husmodern på grund af konstnårsarbete önskar vara fri från de dagliga hushållsbestyren. Sökanden bör helst vara bildad med verklig erfarenhet i ett finare hems handhavande och kan påräkna behaglig, relativt själfständig verksamhet och godt hem. Familjen boende i Stockholm, tidvis å landegendom. Svar — helst med fotografi — märkt »Husföreståndarinnan», p. r. Postkontoret, Torstensongatan.

Skolkökslärarinna eller annan lämplig person sökes att förestå kök vid anstalt med 60 å 80 spisande. Nödvändigt att ha befälvana öfver personal och förmåga att själfständigt ordna arbetet. Lön 700 kr. med garanterad semester från början. Svar märkt »Matlagning 1918» med fullständiga upplysningar om den sökande sändes under adress S. Gumaelii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

För dam kompetent att sköta ledningen af större hushåll (100 pers.) finnes plats ledig. Sökande skall ha personliga egenskaper, som göra henne lämplig att handha personal och att representera. Lön 800 kr. per år. (begynnelselön). Svar med uppgift om ålder, föregående anställning och helst fotografi till »Personlig Insats» under adress S. Gumaelii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Ensamjungfru. Ordentlig, pålitlig och barnkär flicka, kunnig i matlagning och ett hems skötande, får god plats i bättre familj i Göteborg omkr. den 15 aug. God lön och vänligt bemötande. Svar med foto och rekommendationer till »3 pers. hushåll», denna tidnings exp. snarast möjligt.

Församlingssköterska. Platsen som församlingssköterska inom Ekebyborna socken förklarar härmed till ansökan ledig för tillträde snarast möjligt. Närmare upplysningar lämnas af kommunalnämndens ordförande, adress Ulfåsa.

Bildad, ung flicka, helst tyska, van vid barnavård, sökes som husmoderns hjälp i ingenjörsfamilj i Norrland. Svar med foto., löneanspråk och referenser, sändas till »S. L. 1918», under adr. S. Gumaelii Annonnsbyrå, Stölm, f. v. b.

En biträdande föreståndarebefattning vid Vadstena hospital och asyl kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 4 sept. 1918. Ansökningshandlingar jämte öfriga rekommendationer sändas till överläkaren före den 25 nästkommande juli. Löneförhållanden för närvarande. 720 kr. begynnelselönen, ålderstillägg efter särskilda bestämmelser, tjänstekläder och allt fritt.

En sjuksköterska, utbildad i allmän- och ep. sjukvård erhåller plats omedelbart i Sundborns försam., Dalarna. Lön kontant 750 kr. jämte husrum, bränsle, el. ljus. Ansökan insändes före 15 juli till Kommunalnämnden, Sundborn.

En enkel, anspråkslös lärarinna (helst småskolebildad) önskas att läsa med två åttioåringar, samt villig att för öfrigt hjälpa till med handarbete och sömnd. Svar med betyg och lönepretentioner till »A. C. A.», Edsvalla p. r.

Bildad flicka, ej under 30 år, lugn och sympatisk, erhåller plats i bättre hem som hjälp och sällskap mot fritt vivre. Svar med rekommendationer och foto till »Genast», p. r. Kalmar.

Junge, gebildete Deutsche wird für Ingenieuren-Familie in Norrland als Kinderfräulein und der Hausfrau Hilfe gesucht. Antwort mit Bild, Referenzangaben u. Gehaltenssprüchen bitte an »S. L. 1918», Gumaelii Annonnsbureau, Stockholm.

Barnsköterska med goda rek. får plats i doktorsfam. Sthlms närh. Svar till Palmquist C:o, 17 Malmskilnadsg., Sthlm.

Lärarinna, examinerad, får under läsåret 1918—1919 plats som guvernant att undervisa 4 pojkar, ålder 6, 7, 9 och 11 år, i vanl. skolan. Svar med betygsskr. o. lönepret. till Ingeniör Rönström, Svenstavik, Jämtland.

Ordentlig, hushållsvan person event. skolkökslärarinna önskas att med jungfrus hjälp sköta bolags matservering för arbetare i grufsamhälle. Löneanspråk och referenser sändes till »Matservering», Annonkontoret Svea, Norrköping.

Föreståndarinnan för skolovskolonien Hemgården i Stöde socken, Medelpad, sökes från den 15 aug. innev. år. Föreståndarinnan skall vara kunnig i sjukvård samt äga förmåga att handleda barn. Ansökningshandlingar jämte löneanspråk insändas före den 10 juli 1918 till Styrelsen för Sundsvalls Skolovskolonier, Sundsvall.

Avdelning för barnsköterskor förmedlar anställningar för kortare eller längre tid åt examinerade och väl meriterade barnsköterskor. Adr.: Regeringsg. 107. Exped.-tid: Kl. 9—4 (dag före helgd. 9—2). Riks- och Allm. tel. 40 47. Kostnadsfri förmedling.

Frielever mottagas nu eller senare vid Östergötlands Läns Hemslöjdsförenings väfanstalt i Linköping. Kursens längd: 4 månader. Äfven teoretisk kurs kan erhållas. Svar och förfrågningar sändas till Hemslöjden, Linköping.

Bostadsinspektris. Nyinrättade befattningen som bostadsinspektris i Karlskrona kungöres härmed till ansökan ledig. Fullständiga ansökningshandlingar, utvisande sökandens kompetens för befattningen, jämte frejd- och läkarebetyg skola inlämnas till Hälsovårdsnämnden i Karlskrona före den 15 nästkommande juli. Lön 1,800 kronor för år jämte dyrtidstillägg samt ålderstillägg med belopp, som stadsfullmäktige framdeles komma att bestämma. Förfrågningar angående befattningen besvaras af Förste stadsläkaren i Karlskrona. Karlskrona den 20 juni 1918.

Hälsovårdsnämnden. Landthushållslärarinna sökes till föreståndarinnabefattningen vid Snöans Landthushållsskola, Dala-Järna. Befattningen, som under första året är tillförordnad, kan därefter blifva ordinarie med pensionsrätt. Undervisningskyldighet: praktisk o. teoret. i ladugårdsskötsel, hönskötsel och mejeri (c. 5 kor o. 20 å 30 höns), i bokföring och hälsolära. Sökande med föregående lärarinnetjänstgöring och god praktisk samt god allmänbildning äger företräde. Platsen tillträdes den 18 juli 1918. Arstjänstgöring omfattar 10 å 10 1/2 månad. Begynnelselönen: 1500 kr. jämte allt fritt. Dyrtidstillägg för år 1918 300 kr. Tre ålderstillägg å 250 kr. efter 5, 10 och 15 års tjänstgöring. Ansökan ställs till Styrelsen för Bergslagens Praktiska Skolor insändes före den 8 juli till Rektor Gösta Ekelöf, Storkvik.

Bildad Fröken sökes fr. 1 Aug. till sällskap och nytta emot god lön. Bör vara gladlynt, ensamstående, c:a 25 år, något musikalisk, intresserad för husbestyr, landtif samt passande till att fullständigt upptagas som familjemedlem i förmögen Stockholmsfamilj med två gossar i skolåldern, där husmodern är klen. Jungfru finnes förut. Ingen besvär sig som ej fullt uppfyller ofvanstående. Svar, med fotografi, som återställs, till »Framtid 25», Dagens Nyheter, Stureplan.

PLATSSÖKANDE MEDELÅLDERS ungdomlig änkefru af god familj och med ett lugnt, godt sätt önskar plats som värdinna från 1 aug. i godt och praktiskt hem, där husmoder saknas, men jungfru finnes. Biljetter märkta »Snarast möjligt, V. A.», p. r. Halmstad.

UNG, bildad flicka från godt hem önskar i större familj under dugande husmors ledning lära hushåll. Ref. önskas och lämnas. Svar med prisuppgift till »Verksamhet», Sunhult, Frinnaryd.

SKANSKA, LEG. SJUKG., något sjukvårdskunnig önskar plats hos ensam herre eller dam. Kunnig i alla i ett hem förekommande göromål. Musikalisk. Svar inom 8 dagar till »Skanska», p. r. Lund.

EN 18-ÅRS elementarbildad flicka önskar plats (helst i Skåne) att läsa med mindre barn. Är kunnig i musik, handarbete och linnesömnd. Är villig deltaga i husliga göromål. Tacksam för svar med löneförhållanden till »Enkel flicka», p. r. Klippan.

ATT SKÖTA HUSHÅLLET för ensam dam eller annan lättare plats, där ledighet kan beviljas kl. 5 e. m. i veckan för genomgående af kurs i Stockholm, önskas af hushållsvan flicka i sept. Svar till »Smäländska», Iduns exp.

EN FLICKA, kunnig i enklare sömnd samt något matlagning, hushållsintresserad o. ordentlig önskar i juli eller aug. plats helst hos ensam dam eller liten familj. Tacksam för svar märkt »N. 25», Borås p. r.

EN BÄTTRÉ 17-ÅRS FLICKA önskar plats i bättre familj för att gå frun tillhanda. Anna Klasson, Malmö, Olofsholm.

UNG, hurtig elementarbildad flicka önskar plats i aug. mån. i bildadt hem som husmors verkliga hjälp och sällskap. Kunnig i handarbete. Svar till »Familjemedlem, goda rek.», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA som genomgått Margaretas skolors Kindergartenkurs önskar till hösten lämp. sysselsättning i skola el. familj. Ev. villig att anta plats som guvernant för mindre barn. Svar till »Läkaredotter», Sv. Dagbl.

BARNTRÄDG. lär. m. bet. fr. Fröbel-institutet önskar till höst plats vid barnträdgård, ell. barnkrubba. Rek. finnas. Svar till Ruth Carlson före 1 aug. Bredared, Myrekulla, sedan Skara.

FINNS NAGON HUSMOR på landet, som under sommaren behöver hjälp i hushåll och trädgård? Sådant plats önskas af »Skolkökslärarinna», denna tidn. exp.

UNG FLICKA önskar plats nu genast i prästgård eller herrgård att biträda med lättare sysslor, betalar något för sig. Svar emotes tack samt till »Familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

UNG, ALLVARLIGT SINNAD DAM af god fam., önskar plats som värdinna af någon sjuklig person, som husmors hjälp och sällskap i helst liten fam. eller eventuellt att sköta värdinneskapet hos ensamstående herre. Svar t. »Huslig» pr Håkantorip.

UNDERVISNINGSVAN guvernant önskar plats att undervisa minderåriga barn. Vackra betyg och ref. finnas. Svar till »Hösten 1918», denna tidn. exp. f. v. b.

BÄTTRÉ FLICKA som genomgått 1-årig kurs i sjukvård önskar plats antingen i sjukhem, hvilohem eller privatvård. Betyg och referenser kan kan företes. Svar till »24-årig skänkska», Hof p. r.

26-ÅRIG FLICKA önskar komma till prästgård eller herrgård för att grundligt lära hushåll. Tacksam för svar till »Hushåll», Sv. Telegrafbyråns Annonnsafdelning, Helsingborg.

UNG BILDAD NORSK DAM önskar plats som sällskapsdam i Stockholm eller omnejd. Talar flytande engelska samt mindre väl franska och tyska språken. Kan äfven gifva pianoundervisning. Referenser Professorkan Lejdström, Artillerigatan 10.

KVINNLIG GYMNASIKDIRKTÖR önskar till hösten plats i familj för att ge massage och sjukgymnastisk behandl. Svar till »Leg. sjukgymnast», Iduns exp. f. v. b.

UNG förolfvad flicka önskar några månaders vistelse å herr- prästgård eller dyl. för att lära ett bättre hems skötande samt matlagning och konservering. Är villig betala. Svar till »Värmländska hösten 1918», Iduns exp.

VAR DINNEPLATS önskas af bild. dam, kunnig i hvad som hör till ett hems skötande. Är gladlynt och god och har förmåga att sprida trefnad omkr. sig. Sv. t. »35 år», Motala p. r. I PRESTGÅRD eller annan respekabelt hem på landet, önskar 17-årig flicka, som medlem af familjen, lära sig allt hvad till ett hushåll hör, mot reell betalning. Svar med prisuppgift till »Reell betalning», S. Gumaelii Annonnsbyrå, Göteborg.

Kvinnlig Sjukgymnast som äfven genomgått kurser i sjukvård o. ansiktsbehandling söker plats hos privatperson eller som assistent. Mycket vackra betyg finnes. Svar till »21 år», Iduns exp.

Lärarinna, något kunnig i sjukvård önskar under sommaren komma till fam. Läsa med barn eller och hjälpa till att sköta sjuk person. Vänligt bemötande fördras. Svar till »Lärarinna», Fåglum.

Examinerad barnsköterska önskar plats den 1 aug., helst ett barn. Svar till Brita Bagge, Kronobergshed, Moheda.

Handarbets- och väflärlarinna, som äfven är kunnig i klädsömd, linnesömd och växtfärgning samt innehaft plats vid teknisk yrsskola, önskar anställning. Svar till »Väflärlarinna» Sydsv. Dagbl. kont., Malmö.

Ung husligt intresserad flicka af god familj önskar omkr. 15 aug. eller 1 sept. komma till herrgård eller större landtdgård för att deltaga i förekommande göromål, är villig att den första tiden betala, men önskar betraktas såsom familjemedlem. Svar till »Ellen» p. r. Linköping.

Kvinnlig gymnastikdirektör särskildt intresserad af sjukvård, söker anställning i familj eller annorstades. Svar till »Godt handlag», adr. Anderslöf p. r.

INACKORDERINGAR INACKORDERING erhålles å litet trefligt hvilohem å landet. Elektr. ljus m. m. Begär prospekt och ref. Syster Elsa Fröding, Skultorp. GOD skolundervisning på landet erhålles i höst för 2 flickor i prästgård nära Göteborg att läsa 4:de kl. kurs vid kvinnl. läroverk. Eventuellt 2 flickor att läsa 2:dra förberedande. Svar till kyrkoherde H. Sellgren, adr. Kungelf.

Utmärkta organ för annonsering i landsorten äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.	Luleå: Norrbottens-Kuriren.
Avesta: Avesta-Posten.	Malmö: Skånska Aftonbladet.
Borlänge: Borlänge Tidning.	Mariestad: Tidning för Skaraborgs Län.
Borås: Borås Tidning.	Mora: Mora Tidning.
Eksjö: Eksjö-Tidningen.	Norrköping: Östergötlands Dagblad.
Engelholm: Engelholms Tidning.	Nyköping: Södermanlands Nyheter.
Eskestuna: Eskestuna-Kuriren.	Nässjö: Nässjö-Tidningen.
Falun: Falu-Kuriren.	Oskarshamn: Oskarshamns Tidning.
Gefle: Gefle-Posten.	Sköfde: Skaraborgs Läns Annonnsblad.
Halmstad: Hallandsposten.	Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.	Trelleborg: Trelleborgs Aftonblad.
Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.	Uddevalla: Bohusläningen.
Härnösand: Härnösands-Posten.	Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Höganäs: Höganäs Tidning.	Uppsala: Tidningen Uppsala.
Jönköping: Smålands Allehanda.	Visby: Gotlänningen.
Kalmar: Barometern.	Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.	Växiö: Smålands-Posten.
Karlstad: Karlstads-Tidningen.	Ystad: Södra Skåne.
Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.	Örebro: Örebro Dagblad.
Kristinehamn: Ansgarii-Posten.	Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
Landskrona: Landskrona-Posten.	Östersund: Jämtlands-Posten.
Linköping: Östgöten.	Östhammar: Östhammars Tidning.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025. Stureg. 62, Stockholm. S. T. 8301.
För behandling af stödie- och hörelseorganens skador, sjukdomar, defo imiteter och funktionsrubningar.

D:r A. KARSTEN
Medicinsk Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
Behandling af
reumatiska åkommor

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
och Pedagogisk Gymnastik
medför enligt kungl. maj:ts medgifvande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar i sept.
Prosp. Major J. G. Thulin, LUND.

GÖTEBORGS
GYMNASTISKA INSTITUT
Fullständigaste utbildningskurs i
MASSAGE och SJUKGYMNASTIK
Begränsat elevantal. Gedigen utbildning. Sju lärare, varav tre läkare och en kvinnlig gymnastikdirektör.
Begär prospekt!

Vid Professor Unmans Institut
börjar den 14 Sept. ny (ettårig) kurs i
Massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt.
Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Doktor A. Kjellbergs
Kurs i massage och sjukgymnastik
Begär prospekt!
Stockholm. Hölländaregatan 3.

Med. Dr. E. Kleens
ettåriga kurs i massage
och sjukgymnastik för Damer
och Herrar börjar den 1 oktober kl.
10 f. m. Mästersamuelsgatan n:o 37.
2 tr. Obs! Prospekt begäres (tydligt
namn och adress) och anmälningar
mottagas städe under adr. Engel-
brektsgränd n:o 43 B, Stock-
holm.

**Stockholms Nya Gym-
nastiska Institut**
börjar ettårig kurs den 16 sept. Full-
ständigaste utbildning.
Begär prospekt!
Adr. Stockholm 1.

Pormaskar
och svarta punkter försvinna fullständigt om man använder Eau Détersive.
Pris kr. 11:50 + porto. Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, 21 Drottninggatan, Stockholm.

Underlivslidande
och dylikt undgås bäst genom bruk af Lifmoderspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpigaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Lifmoderspeglar 3, 5 och 10 kr. Prislista mot 10 öre porto.
CARL G. SCHRÖDER,
Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

Lyekade bakverk
åstadkommas lättast med
Nornans Jästpulver

Generande hårväxt
ansiktet och på kroppen aflägnas fort och smärtfritt med roten genom bruket af **SERRAIL**. De hårbildande papillerna dö och håret försvinner därigenom för alltid. Oskadligt äfven för den ömtåligaste hud. Bättre än Elektrolyt, som ofta skadar nerverna. Pris med bruksanvisn. Kr. 3:—
Parfumeri Ravissants.
Drottninggat. 26, Malmö 6.

**Ruth Källanders Husmodersskola,
Uppsala**

som f. o. m. höstterminen under namn af Gunilla-Skolan öfvertages af undertecknade, börjar sin Husmoderskurs för bildade flickor. Varar 3 1/2 mån.
Prospekt o. upplysningar på begäran. Adr.: Gunilla-Skolan, Uppsala.
Anna Schenström, Karin Gerle,
f. d. lärarinna vid Fackskolan f. d. lärarinna vid Fackskolan
för Huslig Ekonomi, Uppsala. för Huslig Ekonomi, Uppsala.

**Uppsala Enskilda Läroverk och
Privatgymnasium.**

Högre samskola med student-normalskolkompetens från klass 8. Kindergartennlärarinnor. Och betyg med normalskolkompetens i ring I (= ring II vid allm. läroverk.) andra fall upplyser redogörelsen, som och realskolexamen rätt Seminarieklass, som bl. a. utbildar Godkända betyg i realskolexamen berättiga utan tentamen till inträde Om befrielse från tentamen i vissa erhålles genom vaktmästaren.
Josef Liljeblad, **Carola Eneroth,**
rektor. föreståndarinna.

Vid Aringsbergs Hjälpension

för flickor börjar höstterminen den 31 aug. Undervisning meddelas i alla skolämnen samt i musik. Härligaste läge vid skog och sjö, 1 1/2 km. från Alfvesta järnvägsstation. Prospekt sändes på begäran. Aringsberg, Alfvesta. Rikstelefon Alfvesta 104. Elsa Kjellander.

Herrsätra Skolgård,

8-klassig elementarskola för flickor, hjälpension, förlagd till Molstabergs landegendom, Mölnbo. Införd tyska, skolkökslärarinna, exam. musklär.
Anna Sundin.
Adr. Molstaberg, Mölnbo. Riks. Mölnbo 4. 2 sign.

Lärarinnekurs i huslig ekonomi och handarbete
börjar i Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala

den 3 sept. Ansökan insändes snarast möjligt och helst före den 15 juli.
Lärarinnor med dubbel kompetens, i huslig ekonomi och handarbete, torde bli mycket efterfrågade, särskilt för husmodersskolor och fortsättnings-skolor.
Program på begäran gratis och franko.

Tilip Holmqvists
Handelsinstitut
N. Allégat. 7, 1 & 2 tr., Göteborg.
Grundat 1885. Rt. 2127 & 9160. Främsta och största enskilda handelsläroverk i landets främsta handelsstad. Egen läroverksbyggnad.
34 läsåret. Höstterminen börjar den 15 aug. 1918. 28 akademiskt och praktiskt utbildade lärare.
Års- och terminskurser.
Utförlig bankkurs med öfningar i alla banköromål.
Platsförmedlingsafdelning med vidsträckt förbindelser.
Begär vårt 40 sid. illustr. prosp. Sommarkurs 2 maj—31 juli.

Göteborgs nya Husmodersskola
Södra Allégatan 2 A - Rikst. 106 24
Husmoderskurs på 1 termin för unga bildade flickor börjar d. 11 sept. 1918
Prospekt och upplysningar på begäran. **Elvira Friberg, Hildegard Friberg.**

Automobiler

tillverkas i följande modeller:

- 4-cyl. 25 hkr. 2- och 5-sitsiga
- 4-cyl. 35 hkr. 2- och 5-sitsiga
- 6-cyl. 35 hkr. 2- och 5-sitsiga
- 6-cyl. 45 hkr. 6-sitsiga och

försedda med karosserier av olika slag och elegans. *Avtågbara Limousiner, Kupéer och Turistvagnar.*
Overland-bilarna äro lätta och kraftiga, detta innebär liten bränsleåtgång och litet gummislitage.
De kunna köras med benzin, bensol eller träsprit och hava alla *Elektrisk start* och *belysning*, vilket numera är absolut tillförlitligt.
Willys Overlands fabrikation är 200,000 kompletta automobiler pr år.
Denna sorts massfabrikation innebär, förutom materialkontroll och absolut passande reservdelar, *billigt pris, d. v. s. valuta för pengarna.*
Automobiler finnas på lager hos ensamförsäljaren för Sverige,

RICH. F. BJÖRKMANS
MOTOR A.-B.
STUREGATAN 36 - STOCKHOLM

The Willys Overland Company, Toledo, Ohio, U. S. A.
Tillverkare af Overland automobiler och lätta lastbilar

BENNO BECKEMANS
FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

BENNINGE HEMSKOLA

Adress **Strengnäs.**
Husmoderskurs 20 Juli—1 Dec. Undervisning i matlagning, bak, konservering, sömnad, väfning, tvätt m. m.
Kökskurs, 4 veckor. Endast 12 elever mottagas i år på samma gång.
Landthushållskurs 4 Dec. 1918—4 Mars 1919. Vidare upplysning enligt adress som ofvan.

Enskilda Gymnasiet
Styrmanngatan 22-24, Stockholm.

Samskola. Studentexamen tages på 2 år af dem, som aflagt realskolexamen eller äga motsvarande kunskaper. Realskolexamen på 1 1/2 å 2 år af dem, som genomgått folkskola. Ingen inträdespröfning. Begär prosp. Styrelsen.

Fröknarne Kugelbergs
Konvalescenthem för Barn,
OLOFSFORS, Dala-Husby.

Referenser: Doktor Erik von Bahr, Uppsala. Prospekt sändes på begäran. Postadress: Olofsfors pr Dala-Husby. Rt. Dala-Husby 8.
Karin och Ulla Kugelberg.

HUSQVARNA
Svenskt fabrikat.
Stark, beprövd konstruktion.
Lätt, behaglig gång, stor hastighet.
Fördelaktiga avbetalningsvillkor.
SYNEMASKINER

I flickpensionen
Forsmöllans Skolhem

finnes till hösten plats för en flicka i 3:e klass. Prospekt på begäran. Svar till Fröken M. Malmström, Forsmöllan, Klippan.

Institutet för Kvinnliga
Läkareassistenter

Nytorpgsgatan 23 A, Stockholm,
börjar ettårig utbildningskurs för kvinnliga sjukgymnaster den 22 aug. 1918. Grundlig undervisning af kompetenta lärare. Godkänd kurs medför — till skillnad från kurser vid andra institut — även fullgod kompetens som läkareassistent. Afgift 700 kronor. Begär prospekt

Uppsala hushållsskola
SVARTBÄCKSGATAN 12.

Husmoders- och Tjänarinnekurs börjar den 1 aug. Grundlig och praktisk undervisning i enklare och finare matlagning, dukning, uppläggning o. servering, bakning, beredning af charcuterivaror, syltning och konservering; kökets, spisens och kokkärlens skötande samt uppköp af matvaror.
Kurserna omfatta 1 år, termin eller 3 månader.
Nyinredd, tidsenlig lokal, rymliga kök och matsalar.
Prosp. och närmare upplysningar på begäran. Rikst. 861. Allm. 461.

Vid
**Vinslöfs kvinnliga slöjd-
och hushållsskola**

belägen inom Vinslöfs municipalsamhälle vid järnvägsstation, börjar 27:de verksamhetsåret med nya kurser i slöjd och hushåll den 1 inst. nov. Skolan understödes af staten och länets hushållningssällskap. Prospekt sändes på begäran genom skolans verkst. direktör S. J. S. Erman, Vinslöf.
Styrelsen.

SÄND NÄR SOM HELST 40—100 bra frimärken fr. Skandinavien, Island, Finland etc. Jag sänder då 60—300 goda märken fr. Schweiz, krismärken fr. Balkan, Kolonierna etc. Jag köper Landstormsmärken 7, 12, 5 kr. etc. Vykort önskas. Fril. Paula Tschlan, Kriegsfürsorgeassistentin, Bern (Schweiz), Thunstrasse 83.

Döfstumma

eller sent utvecklade och efterblifna barn, af bättre familj, emottagas till undervisning och vård af mångårigt erfaren lärarinna. Barnen mottages fr. 2 till 8 års ålder. Vidare genom bref adr. Marthahemmet, St. Frösunda, Hagalund, Stockholm.

Danslektioner

önskas mot fritt vivre och skön landsluft 2 å 3 veckor i juli månad. Doktorinnan A. Kempe, Häbygård.

VÅRDA HÅRET
om det är sjukt eller friskt, och använd
ZIWERTS' EXTRAIT VEGETAL

Bästa hårkonserveringsmedel. Finnes till salu hos frisörer och i parfymaffärer samt hos **Kungl. Hofleverantör**
ZIWERTS EFTR., GÖTEBORG.
Återtörsäljare rabatt.

Fräknar
borttagas på cirka 2 dygn med specialité »Orientaliska Pärlan», 4,50 med bruksanv., diskret och franko. Depôt Parf., Vesterlångg. 39, Stockholm.

För den nyfödde.

Komplett, elegant utstyrel, särdeles präktiga plagg i stor modell. Hemsömnad af uteslutande bästa material. Förord af läkare. Pris pr kartong 20 kr. Mönsterkartongen, välsydd 11 kr. Bärmantlar 6 kr., Filtar 6 kr. Allt förstklassigt. Inköpskort torde medfölja rekvisition.
Fru Caspersson, Järntorgsgatan 3, Örebro.

AKTIEBOLAGET
SKÅNSKA
HANDELSBANKEN
STOCKHOLMSKONTOR: ARSENALSG. 9
FILIALER: SÖDERMALMSTORG 8
STUREGATAN 32
EGNA FONDER:
35,000,000

Idun utgives denna vecka i A och B.